

FÖRSVARETS

FÖRUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 1/2015

TJUGOFEMÅRINGEN SOM GER SUPPORT KULSPRUTA 90, ETT VAPEN I VÄRLDSKLASS

Den längsta intervjun med **PETER HULTQVIST**

SKÅNSKA SANDSTÄPPEN räddas av Försvarsmakten

Allt börjar med ett **BRA BEFÄL**

PLUS: ME04 PÅ VÄG | PILOTDRÖMMEN SOM HAVERERADE | VETT & ÄGLJETT
| KRÖNIKÖREN: JAG LIDER INTE AV RYSSKRÄCK

VÄRDELÖS ELLER VÄRLDSKLASS?

EN LÄSARE VAR FÖRGRYMMAD över tidningens nya format. En annan tyckte att några foton var fördomsfulla.

Och det är bra att en personaltidning väcker åsikter.

En bra personaltidning informerar, stimulerar och engagerar.

Försvarets forum ska vara en riktigt bra personaltidning.

I sanningens namn var dock de flesta som hörde av sig om senaste numret positiva – till formatet, typografin och innehållet. Det sistnämnda blir aldrig bättre utan medarbetarnas synpunkter.

Fortsätt därför att tipsa om vad din personaltidning ska innehålla.

FOKUS: MILJÖ. Den skånska sandställen är hotad. Försvarmakten är dess räddare. Läs hur på **s12-16**.

INTERVJUN: FÖRSVARSMINISTERN. Han vill satsa på basplattan, men inte säga vilket hockeylag han håller på. **s18-23**.

VAPEN: KSP90. En från början belgisk modell som många medarbetare burit runt på. **s24-27**.

ME04: PÅ VÄG. Sveriges fjärde bidrag till Adenviken är på väg, den här gången lite annorlunda. **s28-31**.

INSATS: MALI01 TAR ÖVER. Snart börjar det svenska underrättelseförbandet leverera. **s34-35**.

PÅ JOBBET: EN DAG PÅ HÄRADS. Möt kaptenen som aldrig tröttnar på att utbilda soldater och gillar Prio. **s42-45**.

s3 ÖB:S LEDARE

s4 AKTUELLT
med På Ny Post

s10 PORTRÄTTET
Torbjörn Svensson

s12 FOKUS
Miljö

s17 Ny version av Prio

s18 INTERVJUN
Peter Hultqvist

s24 VAPEN
Kulspruta 90

s28 ME04 på väg

s32 TESTET
Forum testar tester

s34 Mali01 tar över

s36 SAMARBETE
Sverige leder Nordefco

s38 VETERAN
Bättre uppföljning

s40 LOGISTIK
Snabbköp på väg tillbaka

s42 PÅ JOBBET
En dag med Jan Almgård

s46 TILL SIST
Utbildning i Guyana

s49 ÅSIKTEN
Har du ens några?

s50 KRÖNIKAN
Rysskräck?
Det har inte jag

s51 BILDEN
En svensk X-Wing

RIVSTART 2015

DET HAR, FÖGA ÖVERRASKANDE, inte varit någon mjukstart på det nya året. Tvärtom så går Försvarsmaktens verksamhet, i hela sin bredd, på högvarv.

Rikskonferensen i Sälen tilldrog sig ovanligt stort intresse - helt naturligt, mot bakgrund av utvecklingen i vår omvärld och det förestående försvarsbeslutet.

Från Försvarsmaktens sida har vi nu tydligt redovisat hur vi anser att svensk försvarsförmåga bäst kan stärkas under kommande år. Redovisningen är resultatet av ett arbete som har involverat ett stort antal personer under lång tid och

tiska inriktningspropositionen. Från Försvarsmaktens sida är vi beredda att löpande stödja förhandlingarna med vår expertis. För vårt framtida försvar är det helt nödvändigt med bred politisk samling kring ett beslut som banar väg för den höjning av svensk försvarsförmåga som omvärldsutvecklingen kräver. Det är ingen lätt uppgift som främst försvarsminister Peter Hultqvist har att hantera. I en längre intervju i detta nummer av Försvarets Forum utvecklar han hur han ser på detta, och mycket mer.

För den enskilde kan mötet med en inspirerande chef vara avgö-

” Vi måste bygga försvaret nerifrån och upp, inte tvärtom. ”

där slutsatserna vilar på en mycket stabil grund. Målsättningen måste vara att nå upp till den militära förmåga som Försvarsberedningen – det vill säga en bred politisk majoritet – identifierade som den Sverige bör ha. Klarar vi inte det utsätter vi oss för ökade risker. I Sälen betonade jag att vi måste bygga försvaret nerifrån och upp, inte tvärtom. Grunden, eller bottenplattan för att använda ett populärt uttryck dessa dagar, måste vara ordentligt lagd.

Vi har också redovisat vad det skulle kosta att successivt höja försvarsförmågan fram till 2020: en årlig anslagshöjning med cirka 4 miljarder kronor. Det är ett ansenligt belopp för en statsbudget där utrymmet är trångt. Samtidigt är det så att säkerhet kostar och att den andel Sverige som nation satsar på försvaret, även med de föreslagna förstärkningarna, är förhållandevis låg – två perspektiv som är viktiga att ha med sig.

Bollen är nu, som sig bör, i första hand på politikernas planhalva för att förbereda den försvarspoli-

rande för framtida vägval. Så är det även i Försvarsmakten. Läs i Försvarets Forum om kapten Jan Almgård, med 17 år som plutonchef på Ledningsregementet, och som alltså brinner för sitt uppdrag. Gott ledarskap på alla nivåer är en förutsättning för en bra verksamhet!

SVERKER GÖRANSON
Överbefälhavare

HÄR OCH NU FÖR MARINEN

Rysk marin förmåga avhandlades på Marindagarna

Text och foto **Michaela Linge/SSS**

Jan Thörnqvist och Ola Truedsson.

I januari hölls åter Marinstridsdagarna i Karlskrona med fler än 1 600 deltagare, som under tre dagar samlades för att byta erfarenheter, diskutera och knyta kontakter.

Deltagarna i ett fullsatt konferthus fick bland annat lyssna till marinchef Jan Thörnqvist som tillsammans med brigadgeneral Ola Truedsson, slog fast att det är ”här och nu” som gäller.

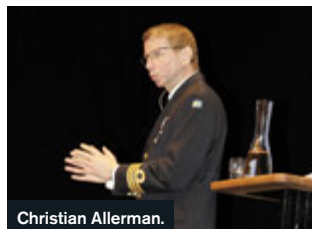
– Vår omvärld ser inte längre ut som vi varit vana vid de se-

naste decennierna. Det är ett mer offensivt uppträdande från vår omgivning och vi ser fler och större övningar nära inpå. Vi får därför inte vänta med att bevaka, observera, spana och agera. Marinen måste vara med här och nu.

En av huvudtalarna var den tidigare utrikeskorrespondenten Kjell-Albin Abrahamsson med anförander ”Är Ryssland större än vår fattningsförmåga?” Han beskrev med både humor och allvar några av de bakomliggande orsakerna till

Kjell-Albin Abrahamsson.

Christian Allerman.

konflikten mellan Ryssland och Ukraina. Likaså pratade han om de skillnader i kultur och historia mellan öst och väst som ofta ligger till grund för misstroende och förvirring. Också Christian Allerman, före detta marinattaché i Ryssland, gjorde jämförelser mellan Sverige och Ryssland och uppehöll sig till stora delar vid hur den ryska säkerhetspolitiken har utvecklats samt hur den marina förmågan i Ryssland har förbättrats under ett antal år.

CITATET:

”Hur jag än vänder och vrider på siffrorna så går de inte ihop. Och jag har teknisk grundutbildning.”

ÖB Sverker Göranson vid sitt tal vid Folk och Försvar i Sälen

SIFFRAN

298

Så många JAS 39A/B/C/D har levererats till kunder, även utländska, sedan leveranserna inleddes 8 juni 1993. Sista version C – med nummer 39294 – levererades nyligen till Försvarsmakten och F17.

Sista rallyt för Thomas

Nio försök i världens tuffaste rally toppades med en seger för kapten Berglund på Livgardet.

Foto **Cristiano Barni**

Äntigen i mål, efter 900 mil.

Efter att de tre senaste Dakar-rallyna kantats av brutna nyckelben och trasiga motorer tänkte Tomas Berglund, till vardags kapten på Livgardet om: han lämnade serviceteamet hemma och anmälde sig i stället till den beryktade Moto-Malle-klassen, där ingen extern hjälp är tillåten och man har bara en låda med sina viktigaste saker som flyttas av arrangören mellan dagsetapperna. Under tjugo dygn av-

verkades 900 mil i södra Sydamerika och den här gången gick det så bra som det kan gå: Thomas vann klassen och efter att totalt tävlat nio gånger i världens tuffaste rally lägger han nu hjälmen på hyllan.

Hur känns det och vad satsar du på nu?

– En känsla av tomhet skall nu fyllas med nya målsättningar som får mig att fortsätta att testa gränser som är mitt levnadsmotto, säger Thomas.

TWEETEN

Först blev han enligt egen utsago mållös, när han fick veta vad som stod i senaste Forsvarets forum. Sedan twittrade Aftonbladets profilerade kolumnist Oisín Cantwell följande...

I KORTHET

KOMPANJONER

FINSK-SVENSK RAPPORT OM SAMARBETE

Den 2 februari överlämnade de svenska och finska försvarsmakterna en gemensam rapport om förutsättningarna för att ytterligare fördjupa det svensk-finska samarbetet på försvarsområdet. Rapporten granskar förutsättningarna för samarbete mellan länderna i fredstid och möjligheterna att skapa gemensamma funktioner i olika delar av försvaret.

MEDALJERING

FÖRSTA MEDALJERNA UTDELADE I MALI

Efter tre arbetsintensiva månader var det nyligen dags att genomföra den första medaljeringen i Mali. Det var delar av etableringsstyrkan, kallad Mali 00, som efter 90 genomförda dagar i insatsområdet tilldelades FN-medaljen i den nyuppförda verkstadshallen.

CHEF-GALAN

FINNS FRAMTIDENS CHEF I FÖRSVARSMAKTEN?

Vid den årliga Chefgalan den 18 mars är ett av priserna Årets Framtidschef – och i år kan det bli din kollega som tar hem priset: Carl-Johan Olofsson på Arméns Jägarbataljon/I19 är en av tre nominerade. Och vinner Carl-Johan är prisutdelaren ett för honom bekant ansikte: ÖB Sverker Göranson.

VETERANFÖRMÅN

BESTÄLL DITT KORT

Nu kan du som tjänstgjort för Försvarsmakten, både nationellt och internationellt, beställa ett veterankort som ger dig rätt till rabatter och förmåner på veteranort.se. Där kan du också läsa om aktuella erbjudanden. Webbplatsen administreras av Svenska soldathemsförbundet på uppdrag av Försvarsmakten.

Alicias idé en succé på A9

Nya svenskar fick bättre kunskap om Försvarsmakten från kadetter. *Text och foto Viktoria Värlä/A9*

Alicia Alkert instruerar en kollega.

Några – men för få, tyckte löjtnant Alicia Alkert på A9 om de kvinnliga kollegorna.

Därför startade hon 2012 en utvecklingsgrupp med målet att få in fler kvinnor.

Tre år senare är UGK (Utvecklingsgrupp Kvinnor) en framgångsfaktor i rekryteringen av kvinnliga soldater, officerare och civilanställda.

För tre år sedan blev behovet av att träffa sina då ytterst få kvinnliga kollegor större och större för Alicia. Efter att ha reflekterat över sin roll som kvinna i Försvarsmakten bestämde hon sig: På Artilleriregementet skulle det finnas ett nätverk enbart för kvinnor.

– Trots att mina manliga kollegor alltid har varit väldigt trevliga så kände jag mig ändå lite utanför. Men istället för att sitta och gråta över problemet så tog jag tag i det. Jag ville ha en plats för kvinnor att gå till där man kunde känna tillhörighet och gemenskap.

Med hjälp av regementsförvaltare Peter Hemphälä

startades därför UGK, Utvecklingsgrupp Kvinnor vid A 9. Sedan starten har nätverket växt enormt – från första mötets dryga tio personer till dagens nätverksgrupp, som i princip inför varje nytt möte måste byta lokal för att alla ska rymmas. Nätverket vill arbeta konkret och ett exempel är det materielprojekt som man arbetat med, där målsättningen är att A 9 ska utgöra en referensgrupp för ny materiel och där Högkvarteret nu ska besluta.

Dessutom finns som stående punkt hos UGK att medlemmarna uppmantras till att söka högre befattningar, något som gett resultatet att fler kvinnor under 2015 har sökt vidareutbildning mot officersprogrammet.

– Tre soldater har till i år sökt officersprogrammet, vilka är de första sedan 2006 när jag sökte. Även om UGK inte kan ta åt sig all ära för att ha fått dessa individer att söka, så tror jag att sammanhållningen och tydliga förebilder har varit en framgångsfaktor för att kvinnor ska våga söka, säger Alicia Alkert.

I KORTHET

KARL ELLER KALLE?

RÄTT NAMN REGISTRERAT?

Försvarsmakten kommer från den 30 mars använda det namn som du har registrerat i folkbokföringen till olika interna IT-system. Om du använder ett annat förnamn till exempel på jobbet än det som finns registrerat som tilltalsnamn, kommer förnamnet ändras i exempelvis Swedi, Emilia och Vidar. För att det ska bli rätt får du själv ta kontakt med skattemyndigheten. Det kan ta upp till sju veckor innan uppgifterna slår igenom i Försvarsmaktens IT-system. E-postadresserna kommer däremot inte ändras.

ÄRENDEHANTERING

VÄLKOMMEN VIDAR

När dokument- och ärendehanteringssystemet Vidar först infördes på HKV i september 2013 blev det en del krångel – faktiskt så mycket att systemet fick en anmälan på sig för att vara ett arbetsmiljöproblem! En rad stödåtgärder sattes in och problemen försvann. Nu är det dags för övriga förband att stifta bekantskap med Vidar: under första kvartalet införs systemet på samtliga förband i fyra omgångar.

KOLL PÅ ADRESSEN

GE FÖRSÄKRINGSKASSAN RÄTT UPPGIFTER!

När du ska lämna uppgifter till Försäkringskassan, exempelvis vid sjukdom eller inför föräldradedighet, ska du alltid ange "FM HR Centrum, 107 86 Stockholm" som arbetsgivarens adress. Om du anger en annan adress, exempelvis till ditt hemförband, kommer eventuella frågor från Försäkringskassan behöva skickas runt innan det når rätt handläggare i Försvarsmakten. Det kan innebära att Försäkringskassan inte får uppgifterna i tid vilket kan få till följd att du får försenad eller fel ersättning.

KUNGLIGT BESÖK PÅ HÖGKVARTERET

Den 11 februari besökte kronprinsessan Victoria ÖB och Högkvarteret för att informeras om bland annat det finsk-svenska samarbetet, underrättelseoperationen och framtida insatser.

Kronprinsessan Victoria välkomnas av ÖB Sverker Göranson.

Vad får vi för pengarna?

Efter alla planerade verksamhetsövergångar till FMV går arbetet vidare med Omdaning försvarslogistik, OFL. Nu ska besparingarna tydliggöras och tas hem samtidigt som verksamheten ska fungera på ett bra sätt. Totalt ska 760 miljoner kronor omfördelas från den årliga prislappen för försvarslogistik till flygtimmar, övningar, underhåll och annat.

– Under våren lägger vi stort fokus på att verifiera och tydliggöra besparingarna, dess effekter och vilka arbetssteg som leder till detta. Vi ska samtidigt belysa vilka arbetssätt OFL har bidragit till och ta reda på vad

Totalt ska 760 miljoner kronor omfördelas.

de gett för effekt, positiva som negativa, säger brigadgeneral Fredrik Robertsson som i december tog över som förändringsledare för OFL efter konte-
ramiral Leif Nylander.

Arbetet kommer fortsätta myndighetsgemensamt och under våren kommer resultat av arbetet redovisas.

I KORTHET

HYLLNING

ÅRETS FLYGTAKTIKER UTSEDD

Som flygförare har han unik kompetens inom flygtaktisk ledning av attack- och spaningsflyg. Dessutom tjänstgjorde han vid staben för attackeskadern E1, populärt kallad "ÖB:s klubba" på 1980- och 90-talet. I dag är överstelöjtnant Lars-Olov Johansson verksam på LSS – och utsågs nyligen till "Årets Taktiker inom Luftstridskrafterna 2014" och kommer hyllas vid vårens Flygvapenmöte.

INSTRUKTION

NY MÖTES- OCH RESEINSTRUKTION FÖR FÖRSVARSMAKTEN

Planera möten bättre, beställ resor tidigare och chefen har ett större ansvar – det är tre punkter i den nya mötes- och reseinstruktionen för Försvarsmakten som trädde i kraft vid årsskiftet. Den nya instruktionen har dessutom blivit betydligt enklare, från 16 sidor förr till bara 1,5 sidor i dag. Den nya mötes- och reseinstruktionen finns att ladda ner på intranätet Emilia.

CEREMONI

FÖRSTA FLYGANFALLET FIRADES

Den 12 januari var exakt 75 år sedan svenska piloter från den frivilliga flottiljen F19 gjorde det första flyganfallet i det Finska vinterkriget. Då vapenstilleståndet inträdde 13 mars 1940 hade F19 opererat i 62 dagar. Resultatet: tolv förstörda sovjetiska flygplan, sex egna flygplans förluster och tre stupade svenska piloter. För att bevara minnet av F19:s insatser utsågs Norrbottens flygflottilj 1993 att vara traditionsbevarande förband. En ceremoni genomförs därför varje år vid minnesstenar både på F21 och vid sjön Olkkajärvi i Finland som utgjorde basen för förbandet.

"SYNS VI, SÅ FINNS VI"

Hallå där, Fredrik Bergman, ny chef för förändringsarbetet Roller och relationer ...

Varför bytte du jobbet som flottiljchef på F21 mot det här?

– Jag har haft tre och ett halvt jättebra år i Luleå men fick ett samtal från flygvapenchefen, som uttryckligen sa att "vi vill att du tar det här jobbet". Och eftersom jag brinner för frågan tvekade jag inte. Jag anser att Försvarsmakten har ett oförtjänt dåligt rykte, både internt och externt. Jag vill arbeta mot att Försvarsmakten ses som Sveriges bästa arbetsgivare av både dess medarbetare och av svenska folket.

Hur har reaktionerna varit ute på förbanden hittills när det gäller Roller och relationer?

– Tyvärr är det än så länge ganska okänt på förbanden om det här pågående förändringsarbetet, i alla fall på bredden. Många vet inte vad det handlar om. När jag som flottiljchef förklarade uppdraget var reaktionen ofta "lycka till", följt av ett skratt. Jag tror de ser det som ett nödvändigt men i det närmaste omöjligt jobb. Och för två år sedan var det kanske ett omöjligt jobb, men med tanke på utvecklingen i omvärlden och försvarsdiskussionerna i Sverige känns det inte så längre.

Vad händer nu? Vad är viktigast och vad kommer du betona mest?

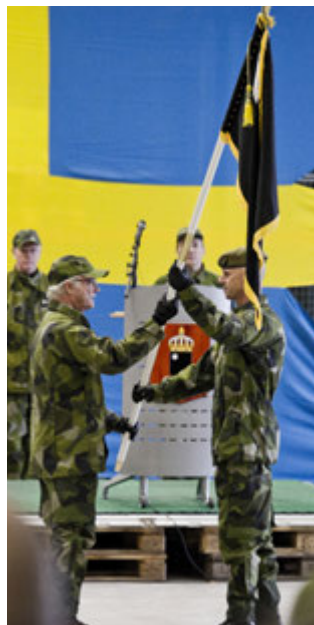
Fredrik Bergman, ny chef för Roller och relationer.

– Att allt måste hänga ihop hela vägen, från högsta styrande dokument till inställning och genomförande ute på plutonerna och arbetslagen. Det kräver delaktighet från alla medarbetare och engagemang från alla i Försvarsmakten.

Varför är det här förändringsarbetet överhuvudtaget viktigt?

– För att säkra vår långsiktiga överlevnad. Syns inte Försvarsmakten, så finns vi inte. Här är det viktigt att betona att vi måste behålla all personal, såväl nya som inarbetade. Vi måste känna stolthet över var vi arbetar, för det vi gör och erhålla ett välförtjänt förtroende i samhällets ögon. Vi måste stolta kunna stå upp för Försvarsmakten.

I KORTHET

KUNGEN I KARLSBORG SOG FICK FÄLTTECKEN

I slutet av januari fick Särskilda operationsgruppen sitt fälttecken av kung Carl XVI Gustaf under högtidliga former. Den som tog emot fälttecknet var chefen för Särskilda operationsgruppen.

– Ni representerar en viktig specialkompetens inom försvaret, sade kungen i sitt tal till förbandet, som efter ceremonin besökte förbandet.

UTREDNING KOLL PÅ ELEN I NY UTREDNING

2013 fick Försvarsmakten uppdraget att utreda myndighetens kunskap om elförsörjningstrygghet, en utredning som nu är klar. I den föreslås en rad åtgärder för att stärka Försvarsmaktens elförsörjningstrygghet, till exempel genom att stärka samverkan med Svenska Kraftnät och analysera vilka konsekvenser omfattande elavbrott medför för förbanden.

PÅ NY POST

Försvarsmakten placerar generalmajor **Bengt Svensson** som försvarsattaché i Washington D.C., USA under perioden 1 januari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 september 2018.

Försvarsmakten placerar **Marie Wirmén** som HR-chef vid MUST, Högkvarteret från 26 januari 2015 och tillsvidare.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Laura Swaan Wrede** som avdelningschef vid INSS ATS vid Högkvarteret under perioden 15 december 2014 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2017. Vid tillträddandet befordrades Swaan Wrede till överste.

Försvarsmakten placerar överste **Torgny Fälthammar** till förfogande vid LEDS PLANEK Strategiska projekt vid Högkvarteret under perioden 1 februari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2018.

Försvarsmakten placerar brigadgeneral **Michael Claesson** som ställföreträdande chef LEDS INRI vid Högkvarteret under perioden 1 mars 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2020.

Försvarsmakten förlänger överste **Leif Härdig** som ställföreträdande chef för Försvarsmaktens medicincentrum från och med 1 mars 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 maj 2017.

Försvarsmakten placerar brigadgeneral **Mats Engman**

som tillförordnad chef för LEDS INRI vid Högkvarteret från och med 22 januari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 15 april 2015. Från 16 april 2015 ställs Mats Engman till C INS förfogande. Vid tillträddandet på befattningen tillförordnad chef LEDS INRI befordras Engman till generalmajor. Därefter placerar Försvarsmakten generalmajor Mats Engman som chef för den Svenska delegationen till Neutrala nationers övervakningskommission i Korea (NNSC) under perioden 1 maj 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 maj 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Stefan Smedman** som chef Södra skånska regementet (P7) samt chef militärregion Syd under perioden från och med 30 september 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 september 2019.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Stach** som ställföreträdande delegationschef, Neutrala nationers övervakningskommission i Korea (NNSC) under perioden 14 januari 2016 till 15 januari 2018.

Försvarsmakten placerar överste **Bo Klingvik** som tillförordnad stabchef FMLOG från och med 1 februari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 juni 2015.

Försvarsmakten placerar kommandör **Anders Olovsson** som sektionschef för internationella relationer vid LEDS INRI vid Högkvarteret från och med 16

februari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2018. Försvarsmakten placerar generalmajor **Bengt Andersson** till förfogande hos C PROD för särskilda uppgifter från och med 1 januari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 december 2017.

Försvarsmakten förlänger kommandör **Claes Lundin** som ställföreträdande avdelningschef LEDS LED från och med 1 januari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 december 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Olof Ljung** som chef för militära programledningen vid FHS under ytterligare en tidsperiod, 1 april 2015 till 31 mars 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Brunnerberg** som projektledare vid HKV LEDS PLAN EK vid Högkvarteret inom ramen för omdaning försvarslogistik (OFL) under perioden 1 februari 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 28 februari 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Lennart Axelsson** till C INSATS förfogande i insatsen FS 27 som Senior Advisor (vice Chief of the General Staff) vid Ministerial Advisory Group (MAG), HQ ISAF, Afghanistan. Dessutom placeras Axelsson som ställföreträdande projektledare vid HKV LEDS PLAN EK vid Högkvarteret inom ramen för omdaning försvarslogistik (OFL) under perioden 25 mars 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 mars 2016.

RÄTTNING!

RÄTT LÄNGD

I förra numret av Försvarets forum, nummer 6 2014 på sidan 36 påstås den sovjetiska ubåten U137 vara 56

meter lång. Det är ju helt fel, för efter att kontrollmätt har redaktionen insett att U137 var 76 meter lång – vilket också korrekt anges på sidan 52.

ETT TILLAGT N

På samma sida, samma nummer finns dock ett annat fel: den vedettbåt som först nådde inkräkaren hette HMS Smyge, INTE HMS Smygen. HMS

Smyge var från början en motortorpedbåt (T43) som 1977 byggdes om till vedettbåt och då fick sitt namn efter den skånska orten Smygehamn.

PORTRÄTTET

Under sin USA-vistelse tillbringar Torbjörn fritiden på den i discgolf klassiska La Mirada-banan i Los Angeles – en bana som han spelade på för första gången som 13-åring.

HÖGT FLYGANDE PLANER

”Målet? Vara med på VM 2017”

” Jag började som tioåring med discgolf. Då, i slutet av 1970-talet var frisbee en fluga och det hölls uppvisningar i Nordstan här i Göteborg. Jag bodde nära den enda frisbeeklubben så det var ett enkelt val. Visst hade jag testat andra sporter men det visade sig att jag hade talang för just frisbee. Inom sporten discgolf säger man inte frisbee, det är faktiskt ett varumärke från en disc-tillverkare. Jag var ganska bra som tonåring, vann ett par SM-guld, en EM-titel och låg precis under världstoppen. På VM 1985 kom jag femma. En fördel med att jag satsade på discgolf var att

TORBJÖRN SVENSSON

Jobbar: Teknisk pilot, Tp 84, F7. **Familj:** Fru och två barn, 11 och 13 år. **Bor:** Lerum.

Lyssnar på: Ljudböcker i bilen. Nu senast ”Stalker” av pseudonymen Lars Kepler. ”Hur den var? Bra och precis som deras tidigare böcker, full av utstuderad ondska.”

jag fick komma ut och resa i världen tidigt. Bland annat spelade jag på discgolfbanan i La Mirada, som jag under min USA-vistelse nu tränar på, redan 1980 som 13-åring.

Resan har jag också fått göra som pilot på Tp 84. Ett tjugotal länder har det blivit i tjänsten. I december 2013 fick jag åka till Filippinerna för att hämta hem ett av våra flygplan efter att de hjälpt nödställda efter tyfonen där. De ordinarie besättningarna hade flugit så mycket att de fyllt arbetstidskvoten, så för att få hem flygplanen snabbt åkte vi ner och flög hem dem via Vietnam, Indien, Förenade Arabemiraten och Cypern.

Om det finns några likheter mellan att kasta discgolf och flyga

Hercules? Inte direkt, att flyga transportflygplan är ett lagarbete. Tidigare flög jag Viggen och att flyga jaktflygplan är mer som en ”individuell” sport som discgolf. Ombord på en Tp 84 är det roliga att jobba ihop tillsammans i en besättning.

Varför en ny satsning på sporten? Jag har sporadiskt hållit kontakt med den världen och när jag provade på igen för en tid sedan gick det bra. Sedan är det kul att se hur mycket materialutvecklingen gått framåt – det är mycket bättre material i discarna i dag till exempel.

För att veta hur de nya discarna beter sig i luften måste man kasta mycket. Här får jag en chans när jag nu åkt till USA för att gå en haveriutredningskurs i Long Beach. Jag kommer inte ha problem att få kvällar och helger att gå...

Möjligheten att gå kursen fick jag via RALS Bilaga 3-medel. Det är jätteroligt att Försvarmakten ger den som är intresserad möjligheten att söka sådana kompetensutvecklande kurser. Sedan stannar jag en vecka på egen bekostnad efter kursen och ska tävla i The Memorial, en av de största tävlingarna på USA-touren. Det är här som sporten är som störst och det finns 25–30 utövare som är proffs. Jag vet att jag inte kan mäta mig med de bästa än men om min satsning funkar så kommer jag kunna göra det vid VM 2017.👉

Text **Dag Enander/InfoS**

Foto **Torbjörn Svensson/F7**

Vill du veta hur det gick för Torbjörn på The Memorial? Kolla på <http://www.pdga.com/tour/event/19531>

FOKUS

Fältpiplärkans försvarare

DEN SKÅNSKA SANDSTÄPPENS UNIKA NATUR ÄR HOTAD

Vid flera skjutfält arbetar därför Försvarmakten och ekologer tillsammans för att säkra den biologiska mångfalden, bland annat genom att återskapa markslitage från stridsvagnsövningar.

Text och foto Jonatan Jacobson/joelssonjacobson.se

EN MULEN novemberdag på Rinkaby skjutfält i nordöstra Skåne drar en mörkgrön grävmaskin upp stora rot-system och skopar upp ljus sandblandad jord. Där maskinen far fram river dess larvfötter breda sår i gräsfältet. Trots att det ser ut som ett brutalt ingrepp i den havsnära naturen är det precis den här typen av åtgärder som behövs för att rädda flera ovanliga insekter, växter och smådjur. Grävmaskinsinsatsen är en del av projektet Sand Life som

startades 2012 av länsstyrelserna i Skåne, Kalmar och Hallands län. Projektet kommer att pågå till 2018 och har en budget på 70 miljoner kronor där EU finansierar hälften och resterande kostnader delas mellan Naturvårdsverket och de inblandade länen.

Syftet är att öppna upp igenväxta sandmarker i 23 sydsvenska områden och förbättra förutsättningarna för hotade växt- och djurarter. Till dessa känsliga miljöer hör till exempel skjutfältet i Rinkaby ut-

I Rinkaby ligger den ljusa sandblandade jorden 20 till 30 centimeter under markytan.

anför Kristianstad, Revingehed vid Lund samt Ravlunda och Kabusa på Österlen.

– Här i Rinkaby handlar det bland annat om naturtypen sandstäpp, en mycket hotad miljö som i Sverige bara finns i Skåne och på Öland. Sandnejlika, sandlilja och tofsäxing är exempel på växter som bara växer i de här områdena, säger Maria

Sverige nu är koncentrerat hit till den skånska östkusten. Att militärövningar kan ha positiv inverkan på den biologiska mångfalden kan initialt låta motsägelsefullt. Men en av de naturvårdande insatserna på Rinkaby skjutfält handlar om att återskapa markslitage orsakat av stridsvagnsövningar.

– För tjugo år sedan hade vi tre

”Att gräva i gamla skjutfält är inget som görs av amatörer.”

Sandell, ekolog och regional projektledare på Länsstyrelsen i Skåne.

STRIDSVAGNAR BRA FÖR SANDSTÄPPEN

PROJEKTET SAND LIFE går bland annat ut på att ta bort bergtall och vresros, växtarter som planterats för att motverka sandflykt men som nu blivit för dominanta och hotar de öppna sandmarkerna. Inom Sand Lifes ramar skapas det också så kallade sandblottor, ytor med öppen sand i det annars grästäckta landskapet. I dessa små sandoaser trivs bland annat vildbin, dyngbaggar och sandödlor. Här finns också fältpiplärkan, en sällsynt och rödlistad fågel vars häckningsbestånd i

pansarbrigader i Skåne som övade regelbundet med stridsvagnar på våra fält. I dag är här mycket mer hjulfordon och då blir det inte alls samma markskador som när en stridsvagn gör en riktningssändring, säger kapten Thomas Jönsson, chef på Rinkaby skjutfält.

116-ÅRIGT SKJUTFÄLT BJUDER PÅ ÖVERRASKNINGAR

ATT GRÄVA I GAMLA SKJUTFÄLT är inget som görs av amatörer. Därför har personal från Göta ingenjörregemente i Eksjö kallats in. Med sig har de en bepansrad grävmaskin som skyddar föraren mot oexploderad ammunition. Normalt sett råder det ett säkerhetsavstånd på flera

FOTO PÄTRIK OLFSSON

FÄLTPIPLÄRKAN

Latinskt namn: Anthus campestris

Storlek: 15–18 cm

Utseende: Förhållandevis lång stjärt, översidan nästan enfärgad sandfärgad, undersidan ljus och i det närmaste ostreckad.

Det gräddfärgade ögonbrynstrecket samt det svarta tygelstrecket är iögonfallande för arten.

Häckplats: Europa, Asien och nordvästra Afrika, tillbringar vintern i det tropiska Afrika och på den indiska halvkontinenten.

Status: Har under 1900-talet minskat kraftigt i Europa, en förklaring är att öppna hedlandskap planterats med träd och kustområden med sanddyner exploaterats. Den svenska häckningspopulationen är upptagen på rödlistan som starkt hotad.

SAND LIFE

De sydsvenska sandmarkerna tillhör norra Europas artrikaste biotoper. Sanddyner och sandfält vid kusterna och i inlandet har under de senaste 100 åren planterats med barrträd eller främmande arter som bergtall och vresros, odlats upp eller exploaterats. I dag finns få öppna sandmarker kvar och kvävenedfall och förändrad markanvändning gör att även dessa håller på att växa igen. Många växt- och djurarter har trängts undan till de små ytor i landskapet där öppen sand fortfarande finns kvar. Projektet Sand Life ger länsstyrelserna tillsammans med Kristianstad Vattenrike och Lunds universitet möjlighet att återställa några av de mest värdefulla markerna i södra Sverige. Läs mer på www.sandlife.se

Rinkabyteamet från vänster, kapten Thomas Jönsson på P7, Maria Sandell, kapten Lars Ekholm från Göta ingenjörregemente samt grävmaskinist och soldat Ola Patriksson.

hundra meter till grävmaskinen men nu befinner sig ekipaget på redan säkrad mark så risken för explosioner är obefintlig.

– Skjutfältet togs i bruk 1899 och var då världens största artilleriregemente. Så det har skjutits en hel del här genom åren och man vet aldrig vad som kan finnas i marken. Trots att vi går över terrängen årligen med 100 man så dyker det upp granater då och då, men de flesta är ofarliga, säger Thomas Jönsson.

INFORMATIONSSPRIDNING LIKA VIKTIGT SOM FAKTISKA ÅTGÄRDER

PROJEKTET SAND LIFE har inte tagits emot utan kritik från orsborna.

Särskilt på Österlen har motståndet varit påtagligt.

– Folk kan säga ”det ser ju hemskt ut när ni har varit framme, för tret-

tio år sedan fick vi inte röra en pinne och nu kommer ni och river upp hela träd”. Många ser det nog som att vi förstör snarare än att skapar något positivt, säger Maria Sandell.

Hon menar därför att informationsspridning är en lika viktig del i projektet som de faktiska åtgärderna. Enligt Sandell handlar motståndet även om en gammal rädsla för sandflykt som bidragit till uppfattningen att sandmarker ska lämnas ifred. Under de tio senaste åren har dock medvetenheten ökat kring den här naturtypens vårdbehov.

– Ny kunskap visar att vi måste öppna upp sandmarkerna för att behålla naturvärdet. Vi behöver därför röra om lite i sanden men vi ska skapa fläckvis med öppen sand, inte stora sandökknar, säger Maria Sandell. ◀

INGENMANSLANDET BLEV DJURLIVETS RÄDDNING

Gränszonen mellan Sydkorea och Nordkorea är obebodd sedan 1950-talet. Därmed har världens mest bevakade område i dag blivit en fredad plats för en rad hotade djurarter. När krigshandlingarna upphörde 1953 skapades en fyra kilometer bred och 248 kilometer lång landremsa – den så kallade DMZ (DeMilitarized Zone). Här, där minfälten breder ut sig, får ingen bo och bara

ett fåtal soldater patrullera. Dessutom finns det i anslutning till DMZ en flera kilometer bred tillträdeskyddad zon. Detta har gjort att i det i två av världens mest tätbefolkade länder har skapats ett inofficiellt men ack så fungerande naturreservat som omfattar berg, stäpp, våtmarker och skog: getdjuret den långsvansade goralen, den japanska tranan och den guldfleckiga dammgrödan är bara tre

utrotningshotade arter som tagit sin tillflykt till området. Faktum är att här återfinns ett 70-tal av jordens mest utrotningshotade djurarter: fåglar, däggdjur, reptiler och insekter.

En upptining av de tidigare djupfrysta relationerna mellan länderna innebär också ett nytt hot mot djurlivet: allt fler sydkoreanska bönder börjar bruka marken i den tillträdeskyddade zonen, vilket gör att djurlivet trängs undan. Försöken från den sydkoreanska sidan att på riktigt förklara området som naturreservat har också stoppats från Nordkorea.

En japansk trana, en guldfleckig dammgröda och en långsvansad goral.

KOLL PÅ ALLA VERKTYG

I maj genomförs Go Live 3 då de sista delarna av Prio implementeras hos Försvarsmakten och FMV och nya arbetssätt tas i bruk. Då HR, ekonomi, inköp och logistik hanteras i ett gemensamt system istället för ett 100-tal separata får Försvarsmakten och berörda inom FMV ett IT-verktyg för bättre förmåga att fatta beslut, planera, genomföra, följa upp och redovisa.

”GO LIVE 3 ÄR DET MEST OMFATTANDE AV Prios införanden och innebär att all materiel ska flyttas över från system Lift till Prio. Krigsförbandens behovsättning och utrustningslistor kommer att hanteras i Prio. Cirka 8 000 medarbetare berörs i varierande omfattning”, säger Lars Axelsson, delprojektledare för Materielunderhållsfunktionalitet i Prio.

Vilken materiel ett förband får tillgång till beror på förbandets verksamhet och de behov

som den föranleder. Behovstäckning styrs genom MFO, Materiefördelningsorder.

– Förbanden kommer ha realtidsinformation om vilken materiel de har, borde ha samt hur och när utrustning ska underhållas. Den här möjligheten ökar förbandens planeringsförmåga vilket är en stor fördel, säger Stefan Frisk, delprojektledare för Materiel- och Förnödenhetsförsörjning.

Parallellt med Go Live 3 kommer nya och ändrade processer tas i bruk. Bland annat då omdaning av försvarslogistiken innebär att flera delar av FMV kommer att arbeta i system Prio efter Go Live 3. Prio stödjer de anpassningar av verksamheternas arbetssätt som organisationsförändringarna kräver, bland annat FMV:s nya uppgifter kopplade till att upprätthålla Försvarsmaktens tekniska system.

I samband med Go Live 3 får FMV/FSV och FMV Marknad och Inköp SAP Business Objects,

FAKTA OM FÖRÄNDRINGARNA

Omdaning av försvarslogistiken beslutades av regeringen 2012. FMV/FSV och Försvarsmakten skiljs åt ekonomiskt som två fristående juridiska personer genom varsin firma i system Prio.

Lars Axelsson och Stefan Frisk.

ett verktyg för uppföljning och analys av verksamheten som redan används inom Försvarsmakten. Cirka 1 500 medarbetare hos FMV berörs av Go Live 3.

PÅ GRUND AV MÄNGDEN materiel, sker införandet etappvis i vad som kallas en utrullning. Det innebär att införandet först genomförs hos Försvarsmakten i region Norr, därefter i regionerna Skaraborg, Mälardalen och slutligen Syd samt flyg- och marinmateriel separat.

– En fördel med utrullningen är att varje region kan få fullt fokus och stöd på plats. Dessutom utbildar vi personal vid varje förband för att de i sin tur ska kunna sprida kunskaper vidare bland sina kollegor. Det är viktigt att förbanden utser rätt nyckelpersoner i sina verksamheter för att kunskapsöverföringen ska fungera bra, säger Lars Axelsson. ◀

Text Aurora Gullberg/Prio

Foto Försvarsmakten

Ett allt aggressivare Ryssland.
En uppblussad Nato-debatt.
Och ett nytt försvarspolitiskt
inriktningsbeslut.
Det är bara några av
de utmaningar som
försvarsministern står inför.
"Vi har ett radikalt försämrat
säkerhetsläge i dag", säger
Peter Hultqvist.

**"VI MÅSTE
ÖKA VÅR
MILITÄRA
FÖRMÅGA"**

Text Dag Enander/InfoS | Foto Jimmy Croona/ComCam

K

NAPPAST EN SAKTMODIG START på nya jobbet: hösten innehöll både bekräftad ubåtskränkning och regeringskris för Peter Hultqvist. Och få tecken tyder på att framtiden blir lugnare för försvarsministern. Försvarsfrågan har de senaste åren gått från ljummen till glödhet. Försvarets forum träffar Peter Hultqvist i hans inte fullt lika glödgheta mötesrum på Försvarsdepartementet – och första frågan är given.

Vilka brister är mest akuta i Försvarsmakten i dag?

– De mest grundläggande delarna, själva bottenplattan. Personalförsörjningen måste stabiliseras, en rad materielfrågor kring enskild soldats utrustning måste hanteras, en rad förnyelser på vapensidan, telekommunikationssidan men också Försvarsmaktens logistik. Detta är det som man måste ägna kraft åt nu.

Personlig utrustning framför nya ubåtar och fler Gripen-plan, är alltså försvarsministerns besked. En del av den personliga utrustningen för de flesta soldater och sjömän är eldhandvapnet Ak 5C, som enligt en utredning från förra året maximalt håller några år till.

Att köpa nya, moderna eldhandvapen till hela Försvarsmakten skulle kosta cirka en halv miljard kronor – skulle det vara en satsning på vad du kallat bottenplattan?

– Jag tycker det är Försvarsmakten som ska göra prioriteringarna inom vad som behövs väljas ut, jag har bara nämnt områden där jag ser brister. Men det är ett intressant område som du pekar på.

OFINANSIERAD ÖNSKELISTA

UNIFORMEN ÄR EN ANNAN DEL av den personliga utrustningen. En major berättade nyligen för Försvarets forum att denne i flera månaders tid försökt få ut en ny fältjacka 90 då den befintliga är helt söndernött i ärmarna. “Finns inte” säger de på förrådet och kan bara erbjuda vapenrockar i ännu sämre status. “Jag skäms, både för att inte ha en hel uniform och för att jag ser hur de som gör GMU här i bästa fall får ut trasiga uniformsdetaljer” säger majoren.

Är hela uniformer till alla soldater, sjömän och officerare en satsning på bottenplattan?

– Det där är inte det första exemplet jag hör talas om, där enskilda soldaters utrustning saknas eller är trasig och där logiken säger att man borde göra något åt det. Tyvärr.

Varken uniformer eller eldhandvapen nämns i Försvarsberedningens rapport från förra året. I Försvarsmaktens underlag till den försvarspolitiska inriktningspropositionen står det däremot

att ”De samlade ekonomiska förutsättningarna medger dock inte att Försvarsmaktens operativa förmåga motsvarar Försvarsberedningens ambitionsnivåer”.

Enligt vissa experter skulle Försvarsmaktens budget i de närmaste behöva fördubblas för att kunna nå Försvarsberedningens ambitionsnivåer – i det kompletterande underlag Försvarsmakten lämnade den 23 januari konstaterades att 4 miljarder kronor extra behövs årligen fram till och med 2019 för att höja försvarsförmågan.

Önskade sig Försvarsberedningen för mycket?

– Försvarsberedningens rapport är inte finansierad, så är det och det är jag medveten om. Om man ska göra allt som står i den så behövs tillskott. Därför har vi begärt från Försvarsmakten att få det redovisat vad i rapporten som skulle kosta vad*. Politikerna som arbetar med den försvarspolitiska inriktningspropositionen måste göra tydliga prioriteringar men det är för tidigt att diskutera det konkreta ekonomiska utfallet. Men jag tycker ändå inte att Försvarsberedningen gjort fel utan det är bra att beskriva ambitionsnivån som en helhet.

FINLAND + SVERIGE = SANT

VID SITT NYÅRSTAL betonade Finlands president Niinistö det bilaterala försvarssamarbetet med Sverige. Hur viktigt är försvarssamarbetet med Finland?

– Jätte viktigt! I regeringsdeklarationen nämns

Ambitionsnivån är hög.

Samtidigt sa Niinistö i samma tal att ”det säger sig självt att det alltid är möjligt att ansöka om Nato-medlemskap, om vi så önskar.”

Hur reagerar Sverige om Finland ansöker om medlemskap i Nato?

– Vi måste agera gemensamt i varje läge. Så uppfattar jag den finska ståndpunkten. Båda länderna är med i Nato Response Force, NRF och är partners till Nato. Ingen kommer att agera utan den andre i den här frågan. Sedan ska man ha klart för sig att i Finland är det många partier som är emot ett Nato-medlemskap. Det är ingen självklarhet att Finland kommer vara aktiv i ett ansökansförfarande.

TRE AV FYRA SVENSKAR OROAS AV RYSSLAND

MYNDIGHETEN FÖR SAMHÄLLSSKYDD och beredskap, MSB publicerade nyligen sin årliga opinionsundersökning. I den angav 73 procent av de tillfrågade svenskarna att de var oroade av utvecklingen i Ryssland förra året, jämfört med 45 procent 2013.

Vad säger du om de siffrorna?

– Vi uppmärksammande på ett tidigt stadium den ryska utvecklingen och drev synpunkten i Försvarsberedningen att det sker en negativ utveckling i Ryssland, något som främst Moderaterna inte vill se. Och jag bara tyvärr konstatera att vår bedömning av verkligheten var den rätta. Som en konsekvens av detta måste vi öka vår

”Försvarsberedningens rapport är inte finansierad, så är det och det är jag medveten om.”

Finland och Sverige särskilt och det har nog aldrig hänt förut. Vi är två alliansfria grannländer så när vi gör saker tillsammans på övningar och liknande så ger det både en signal till omvärlden och är en tröskelhöjande effekt. Ett exempel är Cross Border Training på Nordkalotten. Här övar man 40 gånger per år med tre flygvapen som kan använda sin övningskapacitet fullt ut på ett sätt som annars inte gått att göra. Ett annat exempel är den delbara finsk-svenska marina stridsgruppen. Sedan ska vi ha personalutbyte mellan departementen så snart som möjligt och vi ska upprätta säker kommunikation mellan högkvarter och departement. Vi är beredda att fördjupa det här samarbetet, till exempel genom att kunna använda varandras flygbaser. På armésidan tittar på vilka övningar de kan delta i och vilka av deras som vi kan delta i.

militära förmåga, det är den enda logiken. Svensk militär förmåga ska ses som en del i ett nordiskt säkerhetsmönster där varje land måste göra sin del. Här har vi ett ansvar mot de baltiska länderna som jag upplever är väldigt utsatta i dag, med flygningar och aktiviteter vid sina gränser som ständigt pågår. De påverkas negativt, jag har besökt alla de här tre länderna och fått det här intrycket.

Menar du att Nato-medlemmarna Estland, Lettland och Litauen är nervösa för Ryssland?

– Jag upplever att de är oroliga på ett väldigt tydligt sätt. Vi har ett radikalt försämrat säkerhetsläge i dag. Utvecklingen i Ryssland innebär en helt annan aktivitet på övningsidan och underrättelsesidan. Det händer saker i dag som absolut inte hände för tio år sedan – annekteringen av Krim och en väpnad konflikt i Ukraina. Ryssland är ett

* Intervjun gjordes innan Försvarsmaktens kompletterande underlag lämnades in 23 januari.

”Vi har ett ansvar mot de baltiska länderna som är väldigt utsatta i dag.”

”Jag tycker man ska studera modellen med en professionell och värnpliktig kombination av soldater och sjömän.”

---

grannland till våra grannländer. Det som pågår, pågår nära oss.

LÖSES PERSONALFÖRSÖRJNINGSPROBLEM MED VÄRNPLIKT?

FÖRESPRÅKARE AV ÅTERINFÖRD värnplikt menar att detta skulle stärka "folkförankringen", ett begrepp som är svårdefinierat.

I dag är över 100 000 svenskar aktiva i Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationer – är inte det folkförankring?

– Absolut, men det vi hade en gång i tiden ska-

ganisation inte visar sig hålla måttet fullt ut. Som regering måste man alltid ha en plan B utifall det inte funkar med plan A.

FÖRTROENDEFRÅGA OM FÖRSVARSMAKTEN

INTERVJUTIDEN ÄR SLUT, men knappast försvarsministerns arbetsdag. Fler möten, handlingar som ska läsas och liknande. En sista fråga hinns dock med, en fråga som rör alla medarbetare i Försvarsmakten.

Vilket förtroende har du för Försvarsmakten och dess kompetens?

”Det är ingen självklarhet att Finland kommer vara aktiv i ett ansökningsförfarande till Nato.”

pade en bred kompetens i samhället kring krishantering. Du hade stora grupper i samhället som gjorde någon form av värnplikt och därmed hade en förmåga att hantera olika former av kriser. Den kunskapen har försvagats i dag. Jag tror dessutom att det gamla värnpliktssystemet stimulerade till rekrytering till de frivilliga försvarsorganisationerna.

När Peter Hultqvist tillträdde skrev kvällstidningarna att den nye försvarsministerns värnpliktiga karriär som skyttesoldat bara blev 57 dagar lång – sedan valde Peter att söka vapenfri tjänst. Enligt tidningen Expressen berodde valet på att soldat Hultqvist användes som grå arbetskraft. I dag finns det inga värnpliktiga som kan utnyttjas som grå arbetskraft, men det finns soldater och sjömän som efter GMU och befattningsutbildning känner att de inte utvecklas i den takt de önskar och därför kanske slutar i förtid.

Hur får Försvarsmakten sina soldater och sjömän att stanna så länge som man önskar?

– Den personalförsörjning som vi har i dag klarar inte alla bitarna som planerat. Många soldatavhopp kommer efter fyra år medan målet var att de skulle vara kvar i sex till åtta år. På deltidssoldatsidan når vi inte rekryteringsmålen. Sedan kan man fundera på om numerären är den rätta. Då kan man resonera med tanke både på omvärldsläget och nuvarande personalförsörjningsproblem om en bra lösning är en professionell och värnpliktig kombination av soldater och sjömän, en plan B. Därför tycker jag tycker man ska studera den danska och norska modellen, där de har en kombination. Det skulle vara intressant och ge svaret på vilka åtgärder vi måste vidta om nuvarande or-

– Ett stort förtroende. Sedan jag blev ordförande i försvarsutskottet 2011 har jag mött en professionalism hos medarbetarna, både vid förbandbesök i Sverige och utomlands där man har ett tydligt engagemang för uppgiften. Jag har också fått tydliga synpunkter från Försvarsmaktens medarbetare kring utrustning och verksamhet, där jag upplevt att de synpunkterna handlat om vad som måste göras bättre och förbättras på ett konstruktivt sätt. Det jag hört har också varit fullt motiverat, till exempel materielfrågor eller vilka konsekvenser olika beslut får. I dag upplever jag att vi på Försvarsdepartementet har en god relation med Högkvarteret, det är inte "vi och de" längre. Det är bara vi tillsammans. <

Gäller RB5? Hur samarbetar man med ett i grunden pacifistiskt parti? Och behövs en folkomröstning om Nato? Läs den långa versionen av intervjun på:

www.forsvarsmakten.se/hela-intervjun

TRE SNABBA TILL FÖRSVARSMINISTERN

► **Leksand eller MORA?** "... (lång tystnad)... Det är här är ju ur lokalperspektiv för mig en totalt förödande fråga... Ska vi säga Mora den här gången, så får jag säga Leksand nästa gång."

► **Grönt eller BLÅTT?** "Blått. Det var väl inte politiskt?"

► **KUPOLEN eller Globen?** "Det var enkelt"

["Kupolen är ett kupolformat köpcenter i Borlänge, som om globformad skulle varit större än Globen i Stockholm. Kallas i folkmun ibland för "Tunatutten", då den ligger i stadsdelen Tuna.]

KSP90

EN LÄTT JUBILAR MED RÄTT KALIBER

NU ÄR DET 25 ÅR SEDAN ETT UNDERSTÖDJANDE ELDHANDVAPEN
SOM MÅNGA MEDARBETARE KÅNKAT PÅ INFÖRDES.

EGENTLIGEN börjar historien om Ksp 90 i Försvarsmakten med att Ak 5 infördes 1986, bland annat hos kustjägarna. Då introduceras också en ny Natoanpassad ammunitionskaliber, 5,56 millimeter. Därmed står dåtidens jägargrupper inför faktumet att kulsprutorna liksom de tidigare Ak 4:orna har kaliber 7,62 medan det personliga eldhandvapnet Ak 5 har kaliber 5,56.

För att komma runt kaliberkonflikten – ”att släpa en Ksp 58 i en åttamanna skyttegrupp, med laddare är inte direkt görbart” – började Försvarsmakten se över hur eldkraften kunde öka inom gruppen hos kustjägarna och flygbasjägarna genom införandet av en lätt kulspruta. Och eftersom Försvarsmakten i en internationell jämförelse var väldigt tidigt ute med att införskaffa lätta kulsprutor på skyttegruppsnivå, var utbudet av potentiella val ganska magert.

– Det fanns då egentligen bara två kandidater, den belgiska Minimi från tillverkaren FN eller den spanska Ameli från tillverkaren CETME. Den spanska kulsprutan var i realiteten en nedskalad MG 42, en tysk kulspruta från andra världskriget vilket också tydligt syns. I de svenska testerna fungerade den ganska dåligt medan Minimi fungerade mycket bra, säger Rickard Forslund.

Därmed föll valet på Minimi, som togs i bruk av kustjagar- och flygbasjägarna för ett kvarts sekel sedan. Några år senare började den spridas inom amfibiebataljonerna för att sedan införas inom armén under mitten av 1990-talet. FN Minimi är i dag den mest spridda lätta kulsprutan i västvärlden.

GER MÖJLIGHET ATT UNDERSTÖDJA SIG SJÄLV OCH ANDRA

I DAG FINNS TRE VARIANTER AV Ksp 90: ursprungsmodellen med fast axelstöd, lång pipa och avsak-

nad av optiskt sikte, modell Bertil med inskjutbart axelstöd, kort pipa, siktesskena och optiskt sikte samt slutligen modell Ceasar, vilken är en vidareutveckling av Bertil där det främre handskyddet ersatts med tre tillbehörsskenor för laser, ficklampa eller liknande.

– Däremot saknar den ett vertikalt främre grepp motsvarande det som finns till Ak 5. Det är en miss som bör rättas till då vapnet ergonomiskt blir lättare att hantera samt att det skyddar skytten från att bränna sig vid eldgivning vid skjutställningar då benstöd inte används, säger Rickard Forslund.

Han menar att kulsprutans främsta fördel är att den ger en skyttegrupp möjlighet att understödja sig själva eller annan sidoordnat grupp med nedhållande eld samt att den till skillnad från Ksp 58 är lätt att hantera vid rörlig markstrid.

– En fördel som Ksp 90 har jämfört med de flesta andra konkurrenter är att den som ett reservförfarande även kan laddas med magasin, dock så blir driftsäkerheten inte lika stor, inte heller uthålligheten i den nedhållande elden.

TYNGD GER TRÄFFSÄKERHET OCH TÅLIGHET

KRITIKEN MOT Ksp 90 är ibland att den just är tung – vapen och en kassett med 200 patroner innebär en vikt på tio kilo. Tyngden är dock också en av styrkorna, både träff- och tålighetsmässigt: För att kunna skjuta välriktat krävs det en viss tyngd i vapnet för att hantera rekylkrafterna, annars ökar träffbildningen. Och ett lättare vapen gjort i mindre mängd gods skulle inte vara lika hållbart och därmed slitast ut mycket fortare.

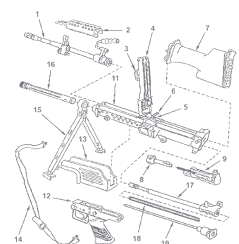
– Jag pratade nyligen med våra vapentekniker och trots att det skjuts mycket med Ksp 90 är det förslitningsdetaljerna som de byter ut, vapnen i sig håller bra. Dessutom ser

Ksp 90-utbildning på Härads skjutfält.

Rickard Forslund, utvecklingsofficer på Sjökrigsskolan.

Sprängkiss över Ksp 90:s amerikanska kusin, M 249.

den årliga översynen till att vapnen hela tiden är i gott skick. Det är väl investerade pengar.

Att Ksp 90 inte har samma räckvidd och genomslagskraft som "storasyskonet" Ksp 58 är ofrånkomligt, belgiska FN har tagit fram en variant i kaliber 7,62 dock så har det vapnet inte samma livslängd som en Ksp 58.

Några införskaffningar av det vapensystemet för svenska Försvarsmakten är dock inte aktuella i dagsläget.

– Ksp 90 kommer leva kvar minst så länge som Ak 5-systemet finns. Och om en framtida svensk automatkarbin också kommer att ha kaliber 5,56 blir inte Ksp 90 en främmande fågel i gruppen. Kulsprutan i sig är fortfarande av yttersta klass, den stora förbättringspotentialen ligger nog främst i bättre optiskt riktmedel och möjligheten att verka vid nedsatt sikt, säger Rickard Forslund. ◀

KULSPRUTA 90C

Konstruktion: Luftkyld, gas/vridlåsprincip.

Vikt, vapen: 7 kg

Vikt, kassett m/200 patroner: 3 kg

Längd (inskjutet/utdraget axelstöd):

78/91,4 cm

Eldhastighet, mekanisk: 700–1000 skott/min

Utgångshastighet: 875 m/s

Öppna riktmedel, gardering: 300–1000 meter

Rödpointssikte: Ja, modell EHV.

Pipbyte: Efter 200 skott ihållande eldgivning.

Övrigt: Bygger på vapentillverkaren Fabrique Nationales Mini Mitraillesue, förkortat Minimi. Designad av Ernest Vervier 1974 och producerad från 1975 och framåt. Används av mer än 45 länder, bland annat USA (under beteckningen M249), danska specialförbandet Jægerkorpset och den brasilianska militärpolisens i Rio de Janeiro, "BOPE".

Spårljus i natten.

VAD TYCKER DU OM DIN KSP/90?

"Jag tycker det är ett bra vapen. Ett bra komple-

ment till Ak 5:an och den ger god eld i målet med hänsyn till kalibern. Man kunde önska att kolven gick att justera och att rödpunktssiktet fungerade bättre på avstånd över 300 meter, men i det stora hela är det är ett tåligt vapen som fungerar bra."

**Viktor Höglund,
Ksp 90-skytt och Combat Life Saver (CLS),
71:a bataljon, P7**

"Jag tycker att den är både bra och dålig. Den ger

bra eldkraft, bättre än Ak:n, och är inte så tung. Cesar-modellen är bättre än Bertil och får färre eldavsrott. Jag tycker att precisionen är ganska bra. Däremot är den ganska lång och inte anpassad för korta människor. Kassetterna är lösa och sladdriga och det gör att länken trasslar ihop sig. Ibland lossnar kassetten eftersom den sitter mot kroppen."

**Viktoria Elénus,
föreare och utbildad
Ksp 90-skytt, 74:e kompaniet,
7:e bataljon, LG**

NEDERLÄNSK KROPP, SVENSK HJÄRNA.

Text och foto **Magnus Lindstedt/PAO ME 04**

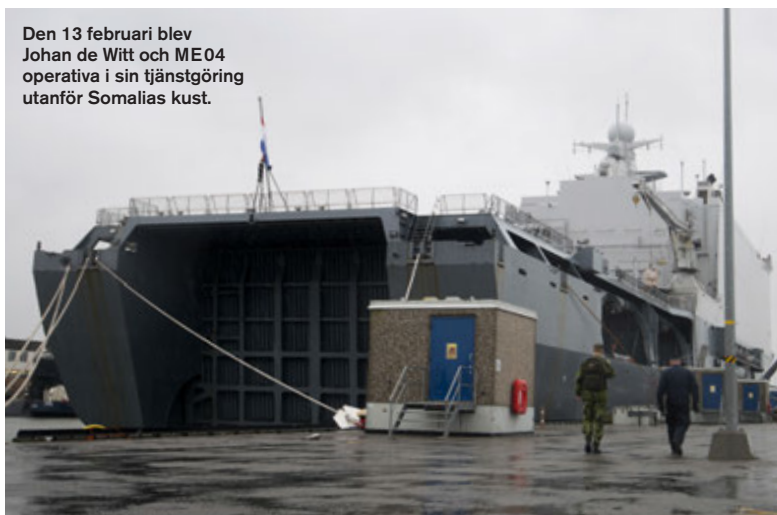
Nej, Bengt Nitz har så klart både svensk kropp och hjärna i sin roll som planeringsansvarig för hur de svenska stridsbåtarna ska användas. På Johan de Witts welldäck får både de två svenska stridsbåtarna och ett nederländskt landstigningsfartyg plats.

För några år sedan kunde piratattackerna utanför Somalias kust räknas i hundratals. Tack vare EU-lead Operation Atalanta genomfördes förra året bara fyra kapningsförsök. Nu är Sveriges fjärde bidrag på väg – helt unikt i sin uppbyggnad.

SKÖNA SKATTJÄGARE, charmigt oborstade och berusade på rom med pappegoja på axeln, lapp för ögat och träben: Den Disneyfierade bilden av havets pirater stämmer dåligt med verklighetens – för snart tio år sedan fick världssamfundet bevittna en ny generation pirater. Med snabba motorbåtar, automatkarbiner och raketgevär lyckades unga somaliska män kapa flera handelsfartyg och hålla hundratals sjömän som gisslan, vissa i flera år. Med tanke på att nästan 30 000 handelsfartyg passerar området årligen beslutade EU år 2008 att upprätta en sjögående styrka med uppgift att skydda förnödenhets-transporter till Somalia men även för att hindra piratangrepp mot handelssjöfarten utanför Somalia. Sedan 2009 har Sverige delta-

Den 13 februari blev Johan de Witt och ME04 operativa i sin tjänstgöring utanför Somalias kust.

git fyra gånger: under ME01 med korvetterna HMS Malmö och HMS Stockholm och stödfartyget HMS Trossö, under ME02 och ME03 med det tidigare långresefartyget och numera oceangående patrullfartyget HMS Carlskrona.

PREMIÄR FÖR SVENSKA STRIDSBÅTAR I INDISKA OCEANEN

I ÅR BIDRAR SVERIGE med ännu en styrka men den här gången ser det annorlunda ut: ett svenskt styrkebidrag utan egen plattform. I stället för ett eget fartyg är planen att integrera den svenska styrkan på det nederländska amfibiestridsstödfartyget Johan de Witt. Tanken är att Sverige och Nederländerna tillsammans ska kunna lämna ett fullständigt bidrag till en lägre kostnad. Dessutom ska Sverige ställa upp med merparten av det sjögående styrkehögkvarteret. Den tidigare ubåtschefen Jonas Haggren kommer att leda hela den europeiska styrkan.

– Det svenska bidraget består dels av stridsbåtar och helikoptrar och dels av ett styrkehögkvarter. Jag leder styrkehögkvarteret som i sin tur leder hela den europeiska styrkan, säger Jonas.

Det är inte första gången som Sverige bidrar med helikoptrar till Operation Atalanta.

Under både ME02 och ME03 var Helikopter 15 en ovärderlig resurs för insatsen.

Det är däremot första gången som Stridsbåt 90H används i detta sammanhang.

– Det gemensamma styrkebidraget med svenska stridsbåtar och ett nederländskt landstigningsfartyg gör att vi kan genomföra framskjutna och kustnära operationer under längre tid med bibehållet stridsvärde och högt skydd, även när båtarna befinner sig på stort avstånd från Johan de Witt, säger Anders Åkermark, chef för den svenska kontingenten.

ZWEEDSE EN NEDERLANDSE WERKEN SAMEN

UTMANINGARNA är integrationen mellan Sverige och Nederländerna med exempelvis skyddat samband. Nederländsk sambandsutrustning är installerad ombord på stridsbåtarna och nederländsk personal finns ombord.

– Här möts våra kulturer i det direkta arbetet. Det är som att ta en svensk skyttegrupp och byta ut signalisten mot en av annan nationalitet. På motsvarande sätt är det med helikopterenheten som integreras med den nederländska helikopterorganisationen ombord, säger Anders Åkermark.

JOHAN DE WITT

Fartygstyp:

Amfibiestridsstödfartyg (Landing Platform Dock)

Sjösatt: 2007

Längd: 176 meter

Bredd: 29 meter

Djupgående: 7 meter

Besättning: 155–200 personer

Lastningskapacitet: 1 240 lastmeter

Räckvidd/uthållighet:

6 000 nautiska mil/6 veckor

Övrigt: Johan de Witt är en hamn, en flygplats, ett högkvarter, ett trossfartyg, en fordonspark, ett sjukhus och ett hotell.

HMS Belos såg till att stridsbåtarna kom till Den Helder i Nederländerna.

FÄRRE ANGREPP MEN LATENT HOT

DET RÅDER INGEN TVEKAN om att Operation Atalanta varit framgångsrik. Under 2014 skedde bara fyra försök till kapningar mot fatyg i området och åsikterna går därför isär om insatsens framtid. Medan vissa tycker att insatsen är klar och att EU ska åka hem, tycker andra att det är dags att flytta insatsen till Afrikas västkust. Nu har mandatet för Operation Atalanta förlängts till december 2016 och anledningarna är flera.

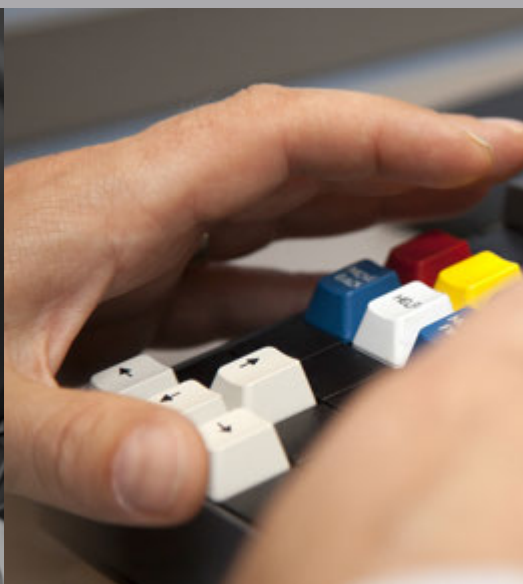
– Anledningarna till att pirattackerna i området har blivit allt färre beror på flera faktorer. Några är närvaron av örlogsfartyg i området, både från EU och andra aktörer som exempelvis Nato och USA. Det beror också på att den civila sjöfarten i områden har vidtagit åtgärder för att skydda sig själv, framför allt med hjälp av en given manual som föreskriver åtgärder för att göra det svårare för piraterna. Sammantaget har det gjort att piratverksamheten har avtagit och riskerna med att genomföra ett piratangrepp har blivit för stora. Men piratnätverken finns kvar i Somalia och det har inte skett någon avvapning vilket innebär att hotet fortfarande är latent. Därför är det sannolikt att pirattackerna skulle återupptas om vi minskar vår närvaro för snabbt, säger Jonas Haggren. ◀

"Jag önskar er fair winds och following seas", sa brigadgeneral Ola Truedsson vid sitt besök i Nederländerna.

Cirka 70 svenska sjömän och soldater deltar i ME04. NEDAN: Loss! I slutet av januari påbörjade Johan de Witt sin resa mot insatsområdet.

KONCENTRATION. "Ån så länge finns chansen"

REAKTION. "Ständigt för sent"

DRÖMTESTET!

Hit kommer hundratals tjejer och killar med pilotdrömmar varje år.

På specialurvalsavdelningen på FM HRC testas de.

Bara de bästa tar sig vidare. Men hur svårt är det egentligen?

Försvarets forum lät testa sin redaktör.

INFÖR TESTET UNDRAR JAG om det var något som jag borde förbereda mig på.

– Vi brukar rekommendera att man ska vara ordentligt utvilad, svarade Per-Arne Klingström, chef för Specialurvalsavdelningen.

Just den biten klarar jag utmärkt.

Testledaren Gustav Bark visar in mig i testlabbet och ber mig sätta mig till rätta.

– Om du är redo så kör vi, säger han och startar en testserie där delarna har namn som Deviation Indicator, Patterns

och SCCOOP Triple.

Och det är nu det andra bitarna börjar. De som går allt annat än utmärkt.

Som ett hårdvarufel.

Det måste vara något fel på joystick, tänker jag. Det gula korset som jag ska styra över en rad röda punkter far hit och dit. Jag hinner kväva ett klagomål till testledaren i samma sekund som jag inser att felet sitter bakom joystick.

Ett mjukvarufel.

Efter testet anges mitt resultat vid de tre försöken till värdet ett och lyckligtvis kan jag fortfarande inbilla mig att det är det bästa resultatet på en skala.

I nästa testdel dyker tre grönröjade tecknade gubbar upp. I hörlurarna ges instruktioner om det är en, två eller tre gubbar som håller ett föremål i höger hand. Eller inte. Fast gubbarna står ibland vända åt olika håll – och svaret ska anges inom några sekunder. Nu elakt

flinande grönröjade gubbar med föremål i händerna dansar framför mig på skärmen och jag trycker febrilt och fel på tangenterna.

När testet är klart har jag börjat svettas.

– När labbet är fyllt av testpersoner luktar det lite gymnastiskal efter ett tag, säger Gustav med ett leende.

SIMULTANFÖRMÅGA PÅ HÖG NIVÅ

NÄSTA DEL I TESTET kallas SCCOOP och är en påbyggnadsdel. Först kommer det där gula korset tillbaka som ska styras med joystick, men det kommer mera: i hörlurarna hörs en återkommande räkneuppgift med angivet svar – och där jag hela tiden måste ta ställning till om det angivna svaret är korrekt eller inte. Parallellt med detta kommer ytterligare instruktioner i hörlurarna och på bildskärmen, som också ska responderas på beroende på vad som visas eller sägs.

Hur det går?

Gissa.

– Fast det här är lite bra. Du blir bättre och bättre när fler

INSTRUKTION. "Fattade jag rätt?"

INTERAKTION. "Samtal med psykologen."

SPECIALURVALSAVDDELNINGEN FM HRC.

Sedan 1944 har Flygvapnet testat sina piloter i liknande test, så funktionen fyllde 70 år förra året. I dag testas inte bara de som vill bli piloter utan också potentiella stridsbåtsförare, UAV-operatörer, militärtolkare, insatsledare, meteorologer, färdmekaniker, uppdragsspecialister, flygstridsledare, lastmästare för att nämna några befattningar och utbildningar. Dessutom träffas man alla sökande till Anpassad Specialistofficersutbildning (ASOU) och Officersprogrammet.

P-A Klingström.

moment kommer in, tröstar Gustav när vi går igenom testet efteråt.

Tack, Gustav men efter att ha inlett med en etta på testdelens första moment kan det inte gå sämre.

Det syns svart på vitt när jag håller provresultatet i handen: av elva delmoment presterar jag det sämsta tänkbara resultatet på tre. Gustav är omtänksam nog att inte berätta vilket testresultat som krävs för att gå vidare.

NÄSTA STEG: ETT BESÖK HOS PSYKOLOGEN

DE SOM GÅR VIDARE i urvalsprocessen får vid nästa provningstillfälle träffa en psykolog. Istället träffar jag tre av enhetens psykologer: Marina Gunillasson, Johan Lantz och Marlène Kölhi Backman.

Deras professionella bedömning av mig stannar kvar på rummet. Istället försöker jag ta reda på vad de letar efter hos de som verkligen har förutsättningar att bli piloter.

– Lämplighet och att personen ifråga uppfyller den givna

kravprofilen. När det gäller piloter gäller det att kunna kombinera de viktiga förmågedelarna med att vara en stabil och socialt välfungerande person, säger Johan.

– Du ska inte bara vara material för en bra pilot utan också för en god officer, säger Marina.

– Sedan gäller det givetvis att förstå de krav som finns på säkerhet, sekretess och värdegrund, säger Marlène.

LITE FÖR LÅNGT LÅRBE?

EN PSYKOLOG är inte den enda person som gör en bedömning av den sökande. De träffas också en fackman, i det här urvalsfallet en aktiv pilot som intervjuar de sökande. Tillsammans gör psykolog och fackman efter varje testdag en faktisk utvärdering av de sökande för att gemensamt se vilka som bedöms lämpliga enligt den aktuella kravprofilen.

När testerna på specialurvalsavdelningen är klara, återstår de mer eller mindre rigorösa medicinska testerna vid Försvarsmedicinskt Centrum i Linköping.

– Testerna här och de i Linköping är inte omänskliga på något sätt ett och ett. Det svåra är att klara dem alla, säger Johan Lantz.

– Sedan finns det saker du inte kan träna upp eller bort. I nästan varje testomgång upptäcks medfödda saker som gör att du inte kan bli pilot, som ett för långt delmått på kroppen till exempel, säger Marina.

De som inte klarar det stegvisa urvalet får feedback på vad de inte klarat och de tre psykologerna betonar att kopplingen till kravprofilen är det viktiga.

– Bara för att du inte klarar kraven i kravprofilen för att bli pilot, stridsbåtsförare eller något annat betyder inte att du är ointressant eller oanvändbar för Försvarsmakten. Vi försöker berätta för de som inte klarat testerna att det finns andra utbildningar och befattningar i Försvarsmakten, säger Marlène.

Alltid något för en redaktör med totalhavererade pilotdrömmar. ◀

Text **Dag Enander/InfoS**

Foto **Anders Sjöden/InfoS**

NU HAR MALI 01 ANSVARET

Den 21 februari överlämnades kontingentchefskapet från chefen för etableringsstyrkan Mali 00, Carl-Axel Blomdahl till chefen för Mali 01, Carl-Magnus R Svensson.

Därmed kan underrättelseförbandet snart börja leverera.

– Det finns en stor förväntan på vad vi ska kunna bidra med, säger Miguel Riera, samverkansofficer på Mali 01.

DET GRÄVS, SCHAKTAS och byggs för fullt på det som ska bli Camp Nobel.

Ingenjörssoldaterna från Ing 2 jobbar dygnet runt.

Och det ger synbara resultat.

– Varje dag växer det upp nya

tält ur marken likt svampar. Det är faktiskt så att topografin i och runt campen ibland förändrats från det man gick och la sig till dess man vaknar.

Men ännu återstår mycket arbete: Miguel och kollegorna bor just nu i Taktiskt tält 10 – tio meter långt, fem meter brett, sover på Nato-sängar under ett myggnät, delar på en hygienbarrack och lever på mjukkonserver.

– Det fungerar. Vi klagar inte, säger Miguel med ett skratt.

Som chef för samverkanssektionen har han och sektionen redan påbörjat sitt arbete. Det består i nuläget av att ta kontakt med alla deltagande nationers förband i Sektor Väst men också de olika stabsfunktionerna i Bamako. Och det är fysiska besök som gäller i en sektor

vars yta som är lika stor som Sveriges...

Ibland sägs den svenska FN-ledda insatsen i Mali vara "Afghanistan 2.0". Miguel håller inte med.

– Det finns ingen Nato-standard, det finns inget färdigt system att jacka in i. Det är nyttigt anser jag, att vi nu tränas i att samarbeta med andra nationer med andra referensramar. En annan skillnad från Afghanistan är att den svenska styrkan här inte har något områdesansvar och inte heller har till ansvar för att stödja den maliska säkerhetssektorn.

PARLEZ-VOUS FRANÇAIS?

JUST ATT SVENSKA soldater ska samarbeta med exempelvis skyttekompanier från Burkina Faso

BASPLATTAN. Här växer Camp Nobel fram dag för dag.

eller ett attackhelikopterförband från El Salvador har väckt frågetecken och oro hos några svenska försvarsdebattörer. Miguel ger en annan bild än den som ibland förts fram i svenska medier.

– Vissa må ha enkel utrustning, men de förband som jag

än när den här intervjun görs på en raspig telefonlinje, men underrättelseskvadronen har börjat sina rekognosceringar samt står för campens bevakning. Dessutom kommer det logistikleveranser varje dag och ny personal anländer.

– Det finns stora förväntningar

”Det finns ingen Nato-standard, det finns inget färdigt system att jacka in i.”

mött under mina rundresor som samverkansofficer har visat sig vara synnerligen kompetenta soldater.

Språkligt sett kommer soldaterna i Mali 01 däremot ställas inför en utmaning.

– Det är bara franska som gäller. Med holländare, nigerianer och liberianer kan engelska funka. I övrigt bara franska. Lyckligtvis pratar jag det flytande, säger Miguel.

Hela förbandet har inte anlänt

på vad vi som underrättelseförband ska kunna leverera. Och vi behövs, Sektor Väst har saknat ett kvalificerat underrättelseförband. I och med det svenska tillskottet till Minusma finns förutsättningar att Minusmas ledning ska få ett bättre beslutsunderlag och därmed kunna agera mer proaktivt. Att en FN-insats har ett underrättelseförband är

smått unikt. Vi hade en mindre, liknande funktion i Kosovo som del av den brittiska styrkan, följt av en liknande del i Afghanistan under svensk ledning. Nu är det i fullstor skala och det är vi själva från Sverige som står för den. ◀

Text **Dag Enander/InfoS**

Foto: **Miguel Riera/Malioz (SWE ISR TF)**

Fotot: Förkortningen SWE ISR TF är FN:s beteckning för Mali 01 och står för Swedish Intelligence, Surveillance, Reconnaissance Task Force. Och en skvadron motsvarar ett kompani i storlek.

Miguel Riera,
samverkans-
officer Mali 01

PÅ PATRULL.
Underrättelseskvadronen har påbörjat sitt arbete.

LIKA LÄNDER LEKA BAST

Att stärka de nordiska ländernas egna försvar genom samarbete och dialog på både militär och politisk nivå, det är syftet med det nordiska försvarssamarbetet Nordefco. Under 2015 är det Sverige som håller i ordförandeklubban.

DE NORDISKA LÄNDERNA är överens om att det finns mycket att vinna genom samarbete inom det försvars- och säkerhetspolitiska området och det finns en bred politisk enighet om att ytterligare fördjupa och bredda försvarssamarbetet mellan de nordiska länderna.

– Genom att samarbeta kan vi tillsammans med våra nordiska grannländer gemensamt bidra till ökad säkerhet i vår del av världen. Vi kan också stärka den militära förmågan på ett kostnadseffektivt sätt genom att exempelvis öva tillsammans, säger generallöjtnant Dennis Gyllensporre, chef för Ledningsstaben och ansvarig för att driva arbetet i Nordefcos militära kommitté.

Samarbetet är långsiktigt och sker inom den ordinarie linjeverksamheten, och drivs alltså inte som enskilda projekt.

– Under vårt år som ordförandeland vill vi uppnå konkreta och mätbara resultat. Det kan exempelvis handla om att stärka samarbetet kring luft- och sjöövervakning, säger Dennis Gyllensporre.

Överstelöjtnant Håkan Sköld jobbar även han på Ledningsstaben, där han bland annat ansvarar för koordineringen av samarbetet inom Nordefco under Sveriges ordförandeår.

ARBETSMÖTE. Chefen för ledningsstaben på Högkvarteret, Dennis Gyllensporre, och Håkan Sköld, är involverade i arbetet med Nordefco.

– Vi har identifierat ett antal fokusområden där vi kommer lägga extra kraft under året. Ett exempel är att förenkla för både förband och enskild personal att besöka varandra och jobba och öva ihop, genom att minska hinder och byråkrati, säger han.

I OKTOBER 2014 skrev de nordiska länderna på ett avtal som ska göra det lättare för enskilda att resa inom Norden i uniform, något som var ett viktigt steg på vägen.

– Nu påbörjar vi nästa steg, för att underlätta för hela förband att besöka varandra över gränserna. Det är ett tidskrävande arbete, eftersom

nativ basering – att vid flygningar kunna ha flera landningsplatser att välja på inom hela Norden. Om till exempel dåliga väderförhållanden gör att ett alternativ inte fungerar ska det finnas flera andra platser att välja mellan.

– Detta skulle kunna öka flygproduktionen, alltså antalet möjligheter att flyga och öva, säger Håkan Sköld.

Under året arrangerar Sverige ett antal möten för att driva det nordiska samarbetet framåt. Och när det är Sverige som arrangerar kommer mötesdeltagarna få se mindre av trista konferenslokaler och power-

”Vi tittar också på hur vi kan utveckla en gemensam luftlägesbild.”

det behövs ändringar i lagar och förordningar i varje land, säger Håkan Sköld.

Ett annat område som kommer att utvecklas under året är säkrare kommunikation mellan länderna, både mellan departement och på den militära nivån. Det kan handla om exempelvis krypterade videokonferenser, för att möjliggöra fördjupat samarbete och effektivare utbyte mellan länderna.

– Vi tittar också på hur vi kan utveckla en gemensam luftlägesbild, där de nordiska länderna utbyter data och information. Det ger en bättre lägesuppfattning än vi kan få på egen hand. Ett resultat blir bättre förvarning exempelvis vid befärade kränkningar, förklarar Håkan Sköld.

– Det finns också planer på att under året utveckla området alter-

point-presentationer, men desto mer av pågående verksamhet.

– En sak som vi ser som mycket viktig är att de möten som hålls under året är nära förbandsverksamheten för att visa på pågående samarbeten. Exempelvis så kommer både de nordiska försvarsmministrarna och ländernas försvarschefer få besöka F 21 och I 19 under mars månad. De ska bland annat titta närmare på luftledningssentralen i Luleå där de får träffa piloter och annan personal, och ge sig ut på övningsfältet för att träffa dem som ingår i övningen Vintersol. Där har vi till exempel ett svenskt och ett danskt mekförband från I 19 på plats, liksom finsk militärpolis, säger Dennis Gyllensporre. ◀

Text **Lena Parkvall/Infos**

Illustration **Mats Jerndahl**

VETERANMOTTAGANDE FÅR ÖVERSYN

Ända sedan 1990-talet har hemkomstprogrammet och uppföljningen av dig som gjort en utlandsinsats sett ungefär likadana ut, oavsett var och i vilken roll du tjänstgjort och hur stort ditt behov av stöd har varit. Nu ses detta över, för att hitta sätt att öka flexibiliteten och anpassa utifrån respektive insats och vad du och dina kollegor behöver.

UTLANDSSTYRKAN med direktrekryterad personal har

ersatts av anställda soldater och stående förband. Det har kommit ny forskning om veteraners hälsa och ohälsa, både fysiskt och psykiskt. Dessutom har Försvarsmakten sedan 2010 ett lagstadgat ansvar att följa upp all personal som tjänstgjort utomlands under fem år efter hemkomst, för att se om händelser eller upplevelser under insatsen lett till behov av stöd. Därför var det dags att se över hur Försvarsmakten kan modernisera och utveckla omhändertagandet av perso-

nal som återvänder hem efter en utlandsinsats. Jessica Gussarvius, HR-strateg på veteranenheten leder projektet för att ta fram ett nytt anpassat uppföljningssystem.

– Med det nya personalförsörjningssystemet så försvinner vi inte längre från Försvarsmakten när vi kommer hem från en insats. Många fortsätter att jobba inom Försvarsmakten i Sverige för att sedan åka ut igen efter en tid. Olika insatser ser olika ut och nu tittar vi på hur vi kan anpas-

VÄNSTER: **Utlandsveteraner – snart är soldaterna i Mali00 på väg hem.**
 NEDAN: **Jessica Gussarvius har själv gjort fem utlandsinsatser.**

.....
 sa hemkomst och uppföljning efter behov, säger hon.

INDIVIDANPASSAD UPPFÖLJNING...

JESSICA GUSSARVIUS har själv gjort fem utlandsinsatser för Försvarsmakten och två för Folke Bernadotteakademien, FBA och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, i Kosovo, Bosnien, Kongo och Liberia, Georgien och har stor nytta av sina egna erfarenheter i arbetet.

– När jag kommit hem från mina insatser har hemkomstprogrammet inom Försvarsmakten sett i stort sett likadant ut, trots att behovet av stöd för förbandet där jag tjänstgjort har varit väldigt olika från gång till gång. Inom FBA och MSB såg det lite annorlunda ut, mest för att insatserna var mindre och det då var naturligt att även stödet vid hemkomst blev mer anpassat.

Tanken är att det nya systemet ska bli mer individanpassat än i dag. Istället för att alla inom ett förband får exakt samma uppföljning så kommer man att titta på gruppnivå. Behovet av stöd kan exempelvis se väldigt olika ut beroende på om du tjänstgjort som skyttesoldat och varit i strid, eller om din tjänst i första hand inneburit att du utfört kontorssysslor inne på cam-

pen. Andra faktorer som kan påverka är hur förbandet har fungerat under insatsen, hur ledarskapet har varit och om det är en så kallad högrisksinsats.

– Nu tittar vi på hur vi kan bli bättre på att redan under pågående insats kan ge ett ännu bättre stöd där det behövs, men också hur vi kan följa förbandet under insatsen för att anpassa uppföljningen efter hemkomsten utifrån vad som sker på plats, säger Jessica.

...OCH LOKAL UPPFÖLJNING

FRÄMST ERFARENHETER MEN även viss forskning som gjorts de senaste åren visar att de allra flesta som kommer hem från en insats mår bra, den psykiska hälsan är ofta till och med bättre

”Nu tittar vi på hur vi kan anpassa hemkomst och uppföljning efter behov.”

re hos Försvarsmaktens personal som tjänstgjort utomlands jämfört med allmänbefolkningen. De omfattande fysiska och psykiska uttagningstester som görs på personal innan en insats gör att utlandsveteraner som grupp har ovanligt god hälsa.

– Samtidigt vet vi att det förekommer individuella fall där behovet av hjälp är extra stort och där har vi jobbat hårt de senaste åren för att kunna erbjuda ett bra stöd.

För att kunna uppfylla det lagstadgade uppföljningsansvaret på fem år efter genomförd insats som Försvarsmakten har, har det krävts nya funktioner i Prio - ett arbete som pågår för fullt. Ett annat viktigt steg är att utöka samarbetet med Försvarshälsorna. Tanken är nämligen att uppföljningen i hudsak ska ske lokalt.

– Det är förbanden som är proffs, de känner sin personal

bäst och det är också där stödet ska finnas när behovet uppstår. Sedan några år finns det ju till exempel specialistkompetens inom rehabilitering, veteran- och anhörigfrågor på alla förband.

Så vad ska du då göra om du märker att dina upplevelser från en utlandsinsats påverkar dig på ett negativt sätt?

– Om det är akut oavsett om det är psykisk eller en fysisk åkomma så uppsök närmaste sjukvårdsinrättning. Vi har ett uppföljningsansvar, så tveka aldrig att ta kontakt och vänta inte på att vi ska höra av oss om du behöver stöd. Om du inte längre är anställd i Försvarsmakten kan du om du bor nära en försvarshälsa kon-

takta dem eller ringa veteran-samordnaren på närmaste förband eller det förband du gjorde insats med. Är du fortfarande anställd i Försvarsmakten råder vi dig i första hand att du pratar med din chef och besöker försvarshälsan, säger Jessica Gussarvius.

Försvarsmakten samarbetar i projektet med ett antal intresseföreningar, som Fredsbaskrana och Soldathemsförbundet där det finns kamratstödjare med egna erfarenheter, och Invidzonen som ger stöd till anhöriga. Projektet består av många olika faser och kommer förhoppningsvis vara avslutat i början av 2016. ◀

Text **Lena Parkvall/InfoS**

Foto **Försvarsmakten**

Mer om Försvarsmaktens veteranstöd liksom länkar till aktuell forskning hittar du på forsvarsmakten.se/veteran

SNABBKÖP I SIKTE

Tänk dig att åter kunna köpa pennor, batterier och toapapper utan att beställa i Prio. Ett återinförande av snabbköp står högt på mångas önskelista. Nu ser det ut att bli verklighet.

FÖRSTUDIEN EFTER SENASTE medarbetarundersökningen FM Vind bekräftade vad FMLOG och produktionsledningen på Högkvarteret redan visste. Rutinen att beställa förbrukningsvaror via Prio fungerar inte som det var tänkt. Följden har blivit att arbetsställen bygger upp egna lager av papper, plåster, papperstallrikar och glödlampor. – I slutänden blir det dolda kostnader för

PALLAR MED PRYLAR

EN ANNAN OVÄNTAD EFFEKT har också visat sig. Avtalen med leverantörer godkänner sällan beställningar av små kvantiteter. När ett fåtal hörselskydd har behövts – då har en pall levererats. Vid husbehov av plåster har tusentals plåster levererats. Samma sak med suddgummin eller fingertutor. Listan kan göras lång.

”Vid husbehov av plåster har tusentals plåster levererats”

myndigheten. De egna förråden tar upp lokalytor och anställda lägger tid på detta istället för sin huvudtjänst. Ingen synkning finns på beställningarna och ingen har koll på hur mycket grejer som fyller upp rum, skåp och hyllor, säger Elisabeth Skoglund, chef för försörjnings- och kommunikationssektionen på Högkvarteret.

VISIONEN LÄT SÅ BRA

ELISABETH SOM HAR ETT FÖRFLUTET på FMLOG, förklarar att innan Prio infördes lät visionen så bra. På ett smidigt sätt skulle förbrukningsvaror beställas i systemet. Redan dagen efter eller möjligtvis några dagar därpå skulle varorna dimpa ned. Med denna vision var det inget svårt beslut att avveckla de snabbköp som FMLOG drev. Personal och lokaler sades upp. Istället inrättades mindre så kallade säkerhetslager som i dag sköts genom garnisonsortens servicecentrum eller servicepunkt.

– Ingen kunde då föreställa sig att det skulle bli så många knaptryckningar i Priosystemet. Senare visade det sig att varorna inte heller kom så snabbt som visionen utmålade, vilket har ställt till bekymmer när folk glömt att beställa i tid till kurser och övningar.

– Alla har ju inte heller utrymmen för egna förråd. Ombord på fartygen till exempel. De behöver kunna fylla på sitt behov av toapapper när de kommer i hamn, säger Elisabeth.

INGET BESLUT ÄN

UNDER HÖSTEN har FMLOG utrett behovet av ett utökat sortimentet på säkerhetslagren och även behovet av anpassat sortiment för den lokala verksamheten på olika orter. Efter dialoger är nu en inventering redovisad av vilka förbrukningsvaror olika förband, skolor och centrum ser som mest angelägna och som kan anses vara rimliga.

– Fortfarande återstår det ett antal frågetecken som måste rätas ut innan beslut kan fattas på Högkvarteret. Inte minst kring kostnader för att återigen utöka lokalytorna för lagerhållning och anställa ny personal. Och blir det tummen upp, kommer det inte kunna ske över en natt då FMLOG har fullt upp med andra förändringar i och med Prio införande 5-6. Men att behovet är stort – det vet vi. ◀

Text **Kristina Åstrand Bohman/InfoS**

illustration **Mats Jerndahl**

Elisabeth Skoglund, chef för försörjnings- och kommunikationssektionen på Högkvarteret.

"Fortfarande återstår det ett antal frågetecken som måste rätas ut innan beslut kan fattas på Högkvarteret", säger Elisabeth Skoglund.

Text **Dag Enander/InfoS** | Foto **Daniel Klintholm/ComCam**

KAPTENENS KLASSRUM

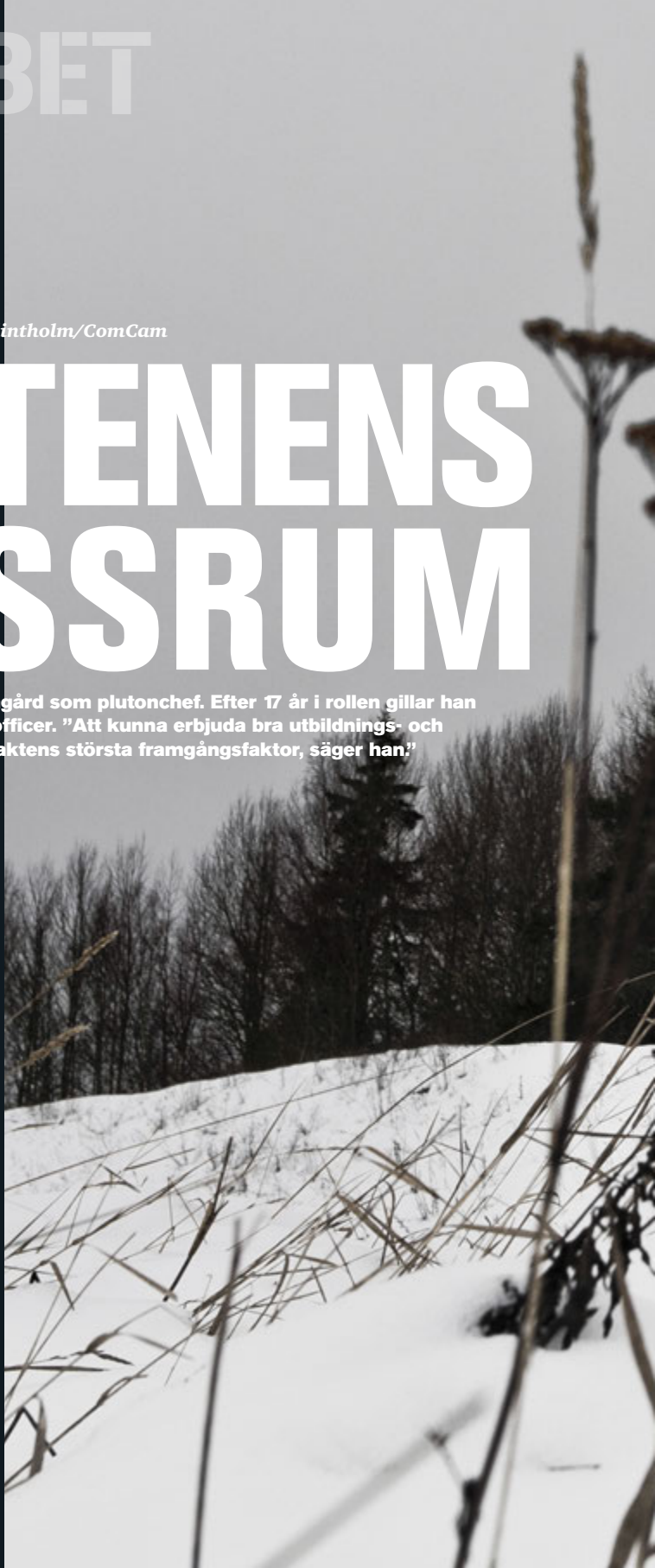
Ett tusental soldater har haft Jan Almgård som plutonchef. Efter 17 år i rollen gillar han fortfarande att vara deras närmaste officer. "Att kunna erbjuda bra utbildnings- och utvecklingsmöjligheter är Försvarsmaktens största framgångsfaktor, säger han!"

KLOCKAN ÄR SEX när han dyker upp vid vakten på Ledningsregementet.

– Jag brukar alltid titta in och kolla hur det är med dem när jag kommer till jobbet. Det är ju mina soldater, säger den morgonpigge kaptenen. Ett problem som diskuteras av honom och soldaterna är ljuset i vaktkuren – insynsfilmen på glasrutorna gör att det måste vara nedsläckt i vaktrummet, vilket gör att de som sitter därinne sitter i grådasigt ljus.

– Det måste finnas en lösning på det där, säger Jan innan han åker vidare till sitt befälsrum.

Så här tidigt är han ute nästan varje dag, främst för att hinna sköta administrationen innan dagens övningar drar igång. Ibland äter han också frukost

PÅ SKJUTVALLEN. Jan märker upp träffområdet på 25 meter inom vilket soldaterna måste träffa det rörliga målet.

JAN ALMGÅRD

Ålder: 49 år

Bor: Strängnäs

Familj: Fru Elena, barnen Filip (14) och Elisabeth (10)

På fritiden: "Tittar på ryskspråkiga nyhets- och dokumentärprogram på tv och internet. Resor. Sen är mitt arbete en av mina hobbies. Det är kanske att sticka ut hakan men jag är inte speciellt ärlig om jag inte säger rätt mitt arbete faktiskt är min främsta hobby."

BLICKAR SOM MÖTS.
Antalet morgonuppställningar
Jan Almgård har gjort är
öräkneliga.

med plutonen, allt för att bygga gemenskap och kolla hur stämningen är.

I dag är det dock Prio som står på agendan. Den som verkligen hatar det systemet bör inte läsa nästa två meningar.

– Jag har varit i armén i 30 år och jag måste säga att jag gillar Prio. Väldigt mycket har blivit rätt mycket bättre, till exempel resemodulen. Jag vet att många förbannar det här systemet och har synpunkter på att de lokala HR-funktionerna försvunnit, men jag anser att HR-direkt ger bra service.

RÄTT PERSON PÅ RÄTT PLATS

EN HISTORIA om Jan Almgård är den om en av hans nya värnpliktiga som det börjar strula för. Jan anar att det är något som inte stämmer och ring-er soldatens mamma. Då visar det sig att soldaten i fråga har ADHD, något som denne lyckats dölja vid mönstringen.

Istället för att göra det enkla och låta soldaten hoppa av, pratar Jan med soldaten, de andra soldaterna på plutonen och officerskollegorna samt finjusterar utbildningen lite. Resultatet: soldaten genomför sin värnplikt och har för första gången i sitt liv lyckats slutföra något.

– Om det ska bli bra verk-

svaret, det vilar fortfarande alltid på mig.

REKORDMÅNGA RESOR TILL RYSSLAND

MEN ALLT ÄR INTE trupp för Jan Almgård: han är också kaptenen som gjort åtskilliga resor till en rad europiska länder för att kontrollera att Wien-

---

”Om det ska bli bra verksamhet krävs delaktighet.”

---

samhet krävs delaktighet. Jag planerar arbetsdagarna tillsammans med samtliga gruppchefer, vagnchefer och de soldater som är intresserade av ett område. Ett exempel är den soldat jag hade som tidigare varit butikschef för ett möbelvaruhus. Att denne kunde Excel och ekonomi bättre än jag är självklart och soldaten gillade också att få vara plutonens ”ekonomichef”. Men det yttersta an-

dokumentet efterföljs. Förra veckan besökte han en armébas i Murmanskområdet och det är oftast österut som resorna går.

– Jag har rest mycket i de forna sovjetrepublikerna redan i början av 1990-talet, både privat och i tjänsten. Med min bakgrund på trupp får jag en speciell förståelse ute på förbanden. I Ryssland har jag varit 119 gånger.

Varför man åker hundranit-

OVAN VÄNSTER: En egentillverkad, egenbekostad megafon är en av kapten Almgårds signaturer. OVAN HÖGER: Räckflorna i granatgeväret stabiliserar granatens projektilbana. NEDAN VÄNSTER: I dag är målet Härads skjutfält utanför Strängnäs. NEDAN HÖGER: Innan skjutningen börjar drar soldaterna igång en brasa.

ton gånger till Ryssland måste kanske förklaras. Förklaringen i Jans fall är den ryska hustrun sedan 16 år – ”det blir några resor dit om året” – och han pratar och läser ryska flytande.

Resorna till de forna sovjetrepublikerna som började för drygt 20 år sedan har också en förklaring: Jan var plutonchef på den första insatsen i Bosnien, BA01 och kände att han ville göra något spännande när han kom hem.

– En del som åkt på insats fortsätter att åka på insats efter insats, allt för att hitta kickarna. Jag valde istället att åka till de här nyblivna länderna där det kunde vara ett helt äventyr att exempelvis köpa en vanlig tågbiljett. Det lärde mig mycket om hur man tänker i de gamla sovjetrepublikerna.

DET LILLA EXTRA KAN VARA AVGÖRANDE

”GOD MORGON till en ny dag

i armén!”. Klockan 07.40 är det uppställning och uthämtning av både kulspruta modell 90 och granatgevär modell 48. I dag ska närskyddsplutonen fortsätta utbildningen på de två vapensystemen och innan det är dags att åka till Härads skjutfält hinner Jan förbi tjänsterummet.

utbildning kan betyda för den enskilde soldaten, säger Jan.

Soldaten Viggo Bäckström instämmer.

– Om man varit soldat ett år är det där strecket på uniformen en bekräftelse på att man finns och syns, säger han.

På frågan om det inte var bättre förr dröjer Jan på svaret.

”Förr behövde vi lägga mycket fokus på de som inte ville vara här.”

På hans skrivbord ligger ett kuvert med Försvarsmaktens fastställda utbildningstecken för granatgevärsutbildade. De har Jan själv beställt och betalat – det rådde brist på förrådet och Jan ville att de soldater som klarar utbildningen ska kunna få ett bevis på sin kunskap, att bära på sin fältjacka.

– Som officer kanske man glömmer bort hur mycket ett utbildningstecken eller en inter-

– Visst, arméns numerär var helt annorlunda. Men det är olika förutsättningar, olika tidsperspektiv. En del saker är bättre i dag, mycket bättre. Förr behövde vi lägga mycket fokus på de som inte ville vara här. I dag måste vi få dem att vilja vara här. Är inte Försvarsmakten tillräckligt bra, tillräckligt intressant och tillräckligt utvecklande så slutar soldaterna. Så enkelt är det. ◀

DANIEL KOMPETENSUTVECKLADE SIG I GUYANAS DJUNGLER

WELCOME TO THE JUNGLE

Sugen på att tillbringa två veckor på en av världens farligaste platser: full av ormar, pirayor och krokodiler? Daniel Lundkvist, överlevnadsinstruktör på Lv 6 gjorde det nyligen. "Ett viktigt tips är att aldrig röra något om du inte vet vad det är", säger han.

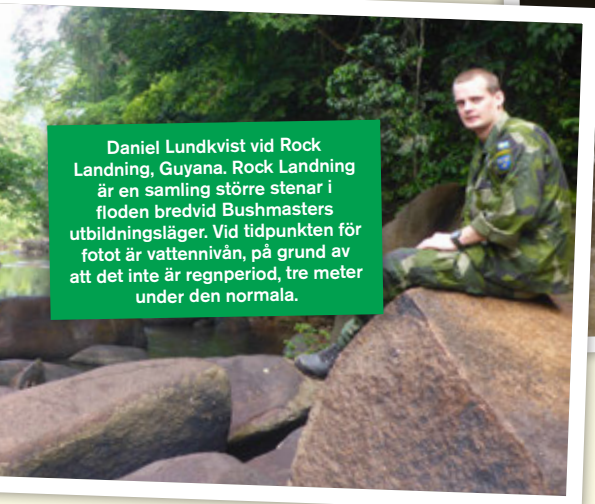
ÖVERLEVNADSUTBILDNINGEN som Daniel gick leddes av det civila brittiska företaget Bushmasters, verksamt i Guyana. Instruktörsgruppen utgjordes av en före detta officer och överlevnadsinstruktör från brittiska armén och ett antal lokalanställda instruktörer tillhörande Makushistammen – samtliga instruktörer med lång

främst några timmar på natten. Det var i princip myggfritt, vilket är positivt med tanke på förekomsten av malaria, säger Daniel.

KNAPPAST ARA-STANDARD

UTBILDNINGEN var indelad i tre delar bestående av utbild-

Under den tillämpade övningen var den enda tillåtna utrustningen en machete och ett bälte med två flerbuiks-fickor. I flerbuiksfickorna fanns fiskeutrustning, eldstål och fnöske, jod för vattenrening och en kompass. Kompassen var förinställd med riktningen

Daniel Lundkvist vid Rock Landning, Guyana. Rock Landning är en samling större stenar i floden bredvid Bushmasters utbildningsläger. Vid tidpunkten för fotot är vattennivån, på grund av att det inte är regnperiod, tre meter under den normala.

erfarenhet av att utbilda militär såväl som civila i djungelöverlevnad.

– Och det kan behövas.

Guyanas djungel är fylld av både farliga och mindre farliga djur, som malariamyggor – som ibland anses vara världens farligaste djur sett till antal dödsfall.

– Utbildningen genomfördes i en torrare period när det regnar relativt lite, vilket med guyanska mått innebär att det regnade lite varje dag och

genom djungeln kom deltagarna till Bushmasters utbildningsläger, där utbildningen skedde. Ytterligare sex timmars marsch längre in i djungeln i ett tillfälligt läger hölls färdighetsträningen. Därefter, elddopet:

En enskild tillämpningsövning under 48 timmar, där deltagarna efter att ha placerats ut ensamma utmed floden skulle klara sig själva under de två dyggen – och ha torra kläder och en brinnande eld vid uplockandet.

Under en båttur på floden i mörkret stöter man nästan alltid på kajmankrokodiler. Den största kajmanarten kan bli upp till fyra meter lång och väga upp till några hundra kilo.

ning, färdighetsträning och en enskild tillämpningsövning. Efter några timmars fotmarsch

mot floden.

– Gick du vilse var det bara att följa kompassen tillbaka. Att gå vilse i djungeln kan gå väldigt fort, femtio till hundra meter från din bivack kan räcka för att helt tappa orienteringen, säger Daniel.

LIVSVIKTIGA TRÄD

MÅNGA AV djungelns träd tillhandahåller det mesta man behöver, som det bomullsliknande fnöske som används för att tända eld med och kåda som kan hjälpa till att få igång en svårstartad eld eller användas som fackla under dygnets tolv mörka timmar.

Eller agn till fisket.

– Kukrit-trädet faller nötter som innehåller en larv. För att komma åt larven hackas nöten upp med macheten. Larven kan sedan användas för att fiska efter betesfisk.

Frukt då, tänker någon som sett filmen Djungelboken, finns det ingen frukt i djungeln?

Visst finns det frukt, men den växer för högt för att kunna plockas ned av människohänder.

– Men har du tur som en av kursdeltagarna hade, så kommer en flock apor och kastar frukt på dig när du bygger din nödbivack.

MASSOR MED MAT OCH DRYCK

DJUNGELN HAR ETT RIKT djurliv som erbjuder mycket mat. Ett av de mer udda djuren i Guyanas regnskogar är kapybaran, världens största gnagare som är släkt med marsvinet men lever mer likt en flodhäst. En fullvuxen kapybara kan väga 60 kilo och vara 130 cm lång. Har man tillgång till eldhandvapen kan man skjuta något av de däggdjur som relativt ofta kommer inom skjutavstånd. Det går självklart att bedriva fällfångst men det lättaste sättet att få mat är att

leta i vattendragen, vilka det finns gott om i djungeln.

– Fiskarna är relativt lätt-fiskade, om man har krok och lina. I huvudsak var det små och stora pirayor samt kattfisk som fångades. Dricksvatten är såklart inget problem att få tag i, det finns överallt.

För att hålla stridsvärdet högt genomfördes det varje dag personlig hygien i den närliggande floden. Dagligen så tvättades även samtliga kläder.

– Kläderna var torra i max en timme innan de blev blöta av svett igen, säger Daniel Lundkvist. <

Text **Carl Sjöstrand/Lv6**

Foto **Daniel Lundkvist/Lv6 och diverse**

Piraya av den större modellen. Fångades i den närliggande floden, samma flod som användes till bad och tvätt av kläder.

Trädet Kukrit faller nötter som innehåller en larv. För att komma åt larven hackas nöten upp med machete. Larven kan ätas eller användas för att fiska efter betesfisk.

Lokalanställd guide från stammen Makushi.

Boende under utbildningens två första skeden. Hängmatta med presenning. Rensat inunder, på marken, för att kunna sätta ner fötterna säkert.

RALS BILAGA 3 & SERE

Daniel fick chansen att göra denna utbildning med stöd av så kallade Lokala omställningsmedel eller RALS bilaga 3. Det är en möjlighet för anställda inom Försvarsmakten till kompetensutvecklande åtgärder för att öka den enskildes anställningsbarhet inom men även utanför Försvarsmakten. Lokal företrädare finns på varje organisationsenhet. Som namnet antyder

bekostas utbildningen av pengar som avsatts i de årliga löneförhandlingarna mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationerna.

Försvarsmaktens överlevnadsutbildning enligt Nato-standard benämns SERE. Utbildningen delas in i tre nivåer, A, B och C. A är den lägsta nivån och C den högsta. SERE är en förkortning för Survival, Evasion, Resistance, Extraction.

FYRA RÅD FRÅN DANIEL OM DU PLÖTSLIGT STÅR VID DJUNGELNS RAND I GUYANA

- Gå aldrig ut i djungeln utan en lokal guide.
- Kan du endast ta med en sak, välj en machete.
- Sköt din hygien.
- Djungeln och alla dess invånare är inte ute efter dig.

FÖRVALTAREN SOM FÖRKLARAR

Har du koll på Försvarsmaktens alla knappar, märken och uniformer?

Patrik Laestadius har det. Som traditionsofficer har han särskilt ansvar för Försvarsmaktens uniforms- och ceremonibestämmelser.

HAN ÄR FÖDD och uppvuxen i militärstaden Boden, där han också började sin militära karriär. Efter en sejour på Livgardets livkompani och gardesba-

taljon där han arbetade med statsceremoniell verksamhet har han sedan 2007 arbetat på Högkvarteret.

– Som traditionsofficer vid produktionsstabens utbildningsavdelning har jag särskilt ansvar för Försvarsmaktens uniforms- och ceremonibestämmelser och handlägger tillsammans med Michael Jarl övriga ärenden som faller inom ramen för statceremoniell verksamhet och traditionsvård. Jag är också vanligen myndighetens föredragande i ärenden som behandlas i Försvarets traditionsnämnd.

Med andra ord, Patrik har fullkomlig koll på minsta knapp

i uniformsreglementet och hjälper gärna till och berättar hur, varför och på vilket sätt uniformer ska bäras här i Försvarets forum härnäst.

Men intresset är yrkesmässigt – någon samling av militaria står inte att finna hemma i Märsta.

– Fast jag har en passion för heraldik som även sträcker sig utanför tjänstetiden, säger Patrik Laestadius.

Har du en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande?

Ställ den till Patrik!

Mejla till ff-red@mil.se så kommer svaret i ett kommande nummer av Försvarets forum. ◀

UNIFORMSFRÅGA?

Jag har nyligen bytt förband och är lite förbryllad över att en del av mina kollegor har SWEDEN-märket på vänster ärm på M/90 LÄTT, under den lilla svenska flaggan och förbandsmärket på höger ärm. På mitt tidigare förband utgick tydliga order om att SWEDEN-märket inte skulle bäras på svensk mark. Kan någon förklara vad som gäller?

Soldat G

FÖRVALTARE

LAESTADIUS SVARAR:

Tack för din fråga Soldat G! Det svaras en hel del med bärandet av "SWEDEN-märket" inom riket. Jag vill tro att det beror på att

regelverket inte riktigt är känt eller att det upplevs som krångligt att byta tecken efter utlandstjänst eller att det känns knepiggt att ändra i en ny uniforms-persedel som levererades med märket påsytt. Det är måhända en liten fråga för den enskilde men jag tycker att det borde ligga i allas intresse att samlas under sitt eget förbands förbands-tecken i det dagliga bruket av uniform.

Nationalitetsbeteckning "SWEDEN och lilla riksvapnet" (från början stod det SVERIGE) har funnits länge inom Försvarsmakten och har alltid varit avsett att brukas av förband och enskilda vid tjänstgöring utomlands.

Värnpliktsrörelsen drev under 1990-talet fram att uniformerad personal skulle bära nationalitetsbeteckning i form av en svensk flagga på uniformen. Vid utlandstjänst blev det därmed så att man bar två nationalitetsbeteckningar och beteckningen med lilla riksvapnet, som faktiskt är det korrekta emblemet och officiell statssymbol och fastställd i författning (SFS 1982:268), blev slutligen de facto ett förbands-tecken för dåvarande utlandsstyrkan.

När uniform m/90 lätt infördes så var den till en början enbart avsedd för bruk utom riket och det var naturligt att inarbета

nationalitetsbeteckningen "SWEDEN" i den tekniska specifikationen för jackan eftersom den enbart skulle brukas utomlands. Rätt snart utökades bärandet så att uniformen skulle få användas även inom riket och numera är fältjacka m/90 lätt en del av den personliga utrustningen för alla. Den tekniska specifikationen har inte ändrats. Man ska följa gällande bestämmelser och då ska nationalitetsbeteckningen "SWEDEN" tas bort och fastställt förbands-tecken i textil för respektive organisationsenhet fästas för att utvisa tillhörighet till den egna enheten.

**HÄR SKULLE DIN ÅSIKT FUNNITS
OCH LÄSTS AV 33 000 KOLLEGOR
I FÖRSVARSMAKTEN,
INKLUSIVE ÖB.**

OM DU SKICKAT IN DEN.

**NÄSTA CHANS ATT GÖRA DIN RÖST HÖRD
ÄR FRAM TILL DEN 31 MARS.
MEJLA DIN INSÄNDARE TILL
FF-RED@MIL.SE**

**FÖR VISST HAR DU ÅSIKTER OM
FÖRSVARSMAKTEN?**

TVÅ SORTERS LÖGNER

DET SENASTE ÅRET har den gamla svenska rysskräcken diskuterats. Anledningen är förstås Vladimir Putins krig med Ukraina. Vi som utbildades inom Försvarsmakten på 70- och 80-talet flinande igenkännande åt cocktailen med gröna män, dementier och aggressiva påstående om provokationer från väst.

– Jaha, tänkte vi. Det gamla Sovjetiska tricket ”ljug för att lamslå motståndaren och splittra honom politiskt”. Fiffigt om man vill ställa mot-

bilaterala kalkylen var vid unionsupplösningen 1905. Men vår politiska ledning insåg att det var fel väg att gå och Norge blev självständigt, till bådas glädje utom i längdskidor. Riktigt där verkar inte Rysslands ledning vara än. Om man då ger uttryck för en viss oro över utvecklingen i det stora grannlandet kan man vara ganska säker på att avfärdas med att det bara är gammal svensk rysskräck. Som om det vore en irrationell känsla, typ bacillskräck. Eller torgskräck.

”Så låt mig vara tydlig: jag lider inte av rysskräck.”

parten inför fullbordat faktum på marken som vederbörande bara har att hacka i sig efter lite protester.

Inget nytt, utom för påfallande många politiker som kanske inte förstått den grundläggande skillnaden mellan att ljuga som svensk politiker eller SCA-chef och att ljuga i krig. Politiker ljuger defensivt för att minimera skadan eller skylla ifrån sig. I krig ljuger man offensivt för att vinna strategiska fördelar på kort sikt. Och eftersom det gamla Sovjetunionen byggdes genom revolution och strid och eftersom Putin fostrades inom KGB är den offensiva lögnen ett självklart, och billigt, verktyg.

Klassisk Maskirovka, helt enkelt. Västvärlden stod som fågelholkar med brallorna nere, så klart. Vi bygger ju våra relationer på dialog och ömsesidigt förtroende och tycker att fred, ekonomisk utveckling och öppenhet är viktigt. Om man då möter en kille som tycker att Nationens Åra är viktigare än BNP, ett fungerande rättsväsende och goda relationer till grannarna, då blir man tvåa på bollen. Man fattar inte vad fan som hände. Sista gången vi tog med Nationens Åra i den

Så låt mig vara tydlig: jag lider inte av rysskräck. I min nuvarande hembygd Fisksätra hör jag ryska dagligen, ett vackert språk.

Däremot misstror jag den ryska ledningens politiska avsikter.

Misstron bygger på vad de har gjort.

Jag är inte det minsta skräckslagen.

Men jag är heller inte naiv ...

Mikael Tornving är skådespelare, komiker och kapten i reserven vid nedlagda Jämtlands fältjägarbatal. Nuvarande militär status är oklar, men han låter meddela att fältuniformen kan återkrävas av hans dödsbo. I sinom tid.

BILDEN

Illustration: *Bill Dady/Claveworks Graphics*

- FAKTA T65 X-WING STARFIGHTER**
- LÄNGD:** 12,5 meter
- TOPPFART:** 1050 km/h (i atmosfär, snabbare med deflektorsköldar)
- MAX ACCELERATION:** 3700G
- FRAMDRIVNING:** Fyra stycken Incom 4J4 fuzialmotorer, drivna av en Novalex 04-Z bränslecell
- NAVIGATIONSYSTEM:** Medföljande Astromech droid (som R2-D2)
- BEVÄPNING:** Fyra laserkanoner, tre protonitorpeder
- KOSTNAD:** 149 999 Imperiekrediter (ny), 90 000 Imperiekrediter (begagnad)

Källa: *Wookieepedia*

I en galax långt, långt borta...?

Det är fullkomligt realistiskt. Och helt omöjligt. Men håll ändå med om att bilden ovan tvingar betraktaren att tänka utanför lådan – i ett parallellt universum, en svensk X-wing. Precis en sådan som Luke Skywalker flyger när han förstör det onda Imperiets dödsstjärna i filmen Stjärnornas krig från 1977. Ianken Kittlar.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

ÄR DU MIN FODERVÄRD?

Läs mer på <http://www.forsvarsmakten.se/sv/organisation/livgardet/hundtjanstenheten/vill-du-bli-fodervard/>